

תפסיר רס"ג

בְּאֵל שְׁדֵי וְשָׁמַי יְהוָה לֹא
 נוֹדַעְתִּי לָהֶם: וְאַתְּ גִּלְתִּי.
 לְאַבְרָהָם. לְיִצְחָק וְלִיעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי.
 וְשָׁמַי יי. לֹא הוֹדַעְתָּ לְהוֹן: וְגַם
 הִקְמַתִּי אֶת-בְּרִיתִי אִתְּם
 לְתֵת לָהֶם אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן
 אֶת אֶרֶץ מִגְרֵיהֶם אֲשֶׁר-

באלטאיק אלכאפי. ואסמי
 אללה פקט. לם אערפיהם:
 (ד) ואיצא ת'בתת עהדי מעהם
 לאעטיהם בלד כנעאן. בלד
 סכנאהם אלדי סכנוה:
 (ה) ואיצא קד סמעת שהיק בני
 אסראיל. מפא אלמצריון
 יסתכדמונהם. ודפרת עהדי:
 (ו) לדיאלד קל לבני אסראיל

גָּרוּ בָּהֶּ: וְאִף אֶקִּימִית יְת קִימִי עִמָּהוֹן. לְמַתַּן לְהוֹן יְת אַרְעָא
 דְּכְנָעַן. יְת. אַרְע תּוֹתְבוֹתְהוֹן דְּאַתּוֹתְבוּ בָּהֶ: וְגַם | אֲנִי
 שָׁמַעְתִּי אֶת-נְאֻקַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם
 מְעַבְדִּים אִתְּם וְאֶזְכֹּר אֶת-בְּרִיתִי: וְאִף קִדְמִי שְׁמִיעַ.
 יְת קְבִילַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. דְּמִצְרַיִם מִפְּלִחִין בְּהוֹן. וּדְכִירְנָא יְת קִימִי:
 לְכֹן אָמַר לְבְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה וְהוֹצֵאתִי

— רס"י —

הארצות האל והקומות את השבועה אשר
 נשבעתי לאברהם, ואותה שבועה שנשבעתי
 לאברהם באל שדי, אמרתי ליעקב (ברש"י
 ל"י י"א) אני אל שדי פרה ורבה וגוי ואת
 הארץ אשר וגוי, הרי שנדרתי להם ולא
 קימתי: כ' וגם אני. כמו שהצבתי והעמדתי
 הברית יש עלי לקים, לפיכך שמעתי את
 נאקת בני ישראל הנואקים: אשר מצרים
 מעבדים אתם ואזכר. אותו הברית. פי
 בברית בין הברתים אמרתי לו (ברש"י טו יז)
 וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי: ו לכן. על
 פי אותה השבועה: אמר לבני ישראל אני
 ה'. הנאמן בהבטחתי: והוצאתי אתכם. פי

באל שדי. הבטחות הבטחות ובכלן
 אמרתי להם אני אל שדי: ושמי ה' לא
 נודעתי להם. לא הודעתי אין פתיב כאן
 אלא לא נודעתי לא נפרתי להם במדת
 אמתות שלי שעליה נקרא שמי ה' נאמן
 לאמת דברי שהרי הבטחות ולא קימתי:
 ד' וגם הקמתי את בריתי וגוי. וגם
 כשנראיתי להם באל שדי הצבתי והעמדתי
 בריתי בני ובניהם: לתת להם את ארץ
 כנען. לאברהם בפרשת מילה נאמר (ברש"י
 י"ז ט) אני אל שדי וגוי, (ברש"י י"ז ט) ונתתי לך
 ולזרעך אחריך את ארץ מגוריה, ליעקב
 (ברש"י כו ג) כי לך ולזרעך אתן את כל

תפסיר רס"ג

אנא אלה. אקסמת לאכרגכם
 מן תחת נקל אלמצריון.
 ואכלצכם מן כידמתהם.
 ואפככם בדראע ממדוידה.
 ואחכאם עצימה: ז) ואתכדכם
 לי אמה. ואכון לכם אלאהא.
 ותעלמון אני אלה רבכם.
 אלמכרגכם מן תחת נקל
 אלמצריון: ח) ואדכלכם אלי
 אלבלד. אלדי אקסמת באמרי.
 אן אעטיה אבראהים יצחאק
 ויעקוב. פאעטיה לכם חווא.
 אנא אלה אפי בדאלד:

אתכם מתחת סבלות
 מצרים והצלתי אתכם
 מעבדתם וגאלתי אתכם
 בזרוע נטויה ובשפטים
 גדלים: בכן. אימר לבני ישראל
 אנא יי. ואפיק יתכון. מגו דחוק פולחן
 מצראי. ואשייב יתכון מפולחנהון.
 ואפרוק יתכון בדרע מרמם. ובדינין
 רברבין: ז) ולקחתי אתכם לי
 לעם והייתי לכם לאלהים

וידעתם כי אני יהוה אלהיכם המוציא אתכם
 מתחת סבלות מצרים: ואקריב יתכון קדמי לעם. ואהוי
 לכון לאלה. ותדעון. ארי אנא יי אלהכון. דאפיק יתכון. מגו דחוק
 פולחן מצראי: ח) והבאתי אתכם אל-הארץ אשר
 נשאתי את-ידי לתת אתה לאברהם ליצחק
 וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה אני יהוה:
 ואעיל יתכון לארעא. דקנימית במימרי. למתן יתה. לאברהם ליצחק
 וליעקב. ואתין יתה לכון. ירותא אנא יי: ט) וידבר משה בן
 אל-בני ישראל ולא שמעו אל-משה מקצור

רס"ד

כן הבטחתיו (סס סס) ואחרי כן יצאו ברכוש גדול: סבלות מצרים. טורח משא מצרים: מנשאתי את ידי. הרימותיה להשבע בכסאי: ט ולא שמעו אל משה. לא קבלו תנחומין: מקצור רוח. כל מי שהוא מצר, רוחו ונשימתו קצרה ואינו יכול להאריך

תפסיר רס"ג

רוח ומעבדה קשה: ומליל
 משה. פן עם בני ישראל. ולא קבילו מן
 משה. מעיק רוח. ומפולחנא דהוה קשי
 עליהון: פ וידבר יהוה אל-
 משה לאמר: ומליל יי עם משה
 למימר: בא דבר אל-
 פרעה מלך מצרים וישלח
 את-בני-ישראל מארצו: עול מליל. עם פרעה מלכא
 דמצרים. וישלח ית בני ישראל מארעיה: זב וידבר משה
 לפני יהוה לאמר הן בני-ישראל לא-שמעו
 אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים:

• רס"י •

לנטות אהלו. ולא הרקרו אחר מדותי. ואתה
 אמרת (כ כג) למה הרעתה. ואין המקורש
 מתיישב אחר המקרא מפני כמה דברים
 אחת. שלא נאמר. ושמי ה' לא שאלו לי. ואם
 תאמר לא הודיעם שפך שמו. הרי תחלה
 כשנגלה לאברהם בין הבתרים נאמר
 (בראשית טו ז) אני ה' אשר הוצאתיך מאור
 כשדים. ועוד. היאך הסמיכה נמשכת
 בדברים שהוא סומך לכאן (פסוק כ) וגם אני
 שמעתי וגוי (פסוק ו) לכן אמר לבני ישראל.
 לכה אני אומר יתישב המקרא על פשוטו
 דבר דבור על אפניו. והדרשה תדרש.
 שנאמר (יחמיה כג כט) הלא כה דברי פאש
 נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע. מתחלק לכמה
 ניצוצות: יז ואיך ישמעני פרעה. זה אחד
 מעשרה קל וחמר שבתורה: ערל שפתים.
 אטום שפתים. וכן כל לשון ערלה אני אומר

בנשימתו. קרוב לענין זה שמעתי פרשה זו
 מרבי ברוך רבני אליעזר. והביא לי ראיה
 ממקרא זה (ישעי טז כג) בפעם הזאת אודיעם
 את ידי ואת גבורתי וידעו פי שמי ה' למדנו
 כשהקדוש ברוך הוא מאמן את דבריו אפילו
 לפרענות מודיע ששמו ה' וכל שפן האמנה
 לטובה. ורבותינו דרשוהו לענין שלמעלה.
 שאמר משה (לעיל כ כג) למה הרעתה. אמר
 לו הקדוש ברוך הוא חבל על דאבדין ולא
 משתכחין. יש לי להתאוונן על מיתת האבות.
 הרבה פעמים נגליתי אליהם באל שדי ולא
 אמרו לי מיה שמך. ואתה אמרת (לעיל ג יג)
 מה שמו מה אומר אליהם: וגם הקמותי וגוי.
 וכשבקש אברהם לקבור את שרה לא מצא
 קבר עד שקנה בדמים מרבים. וכן ביצחק
 ערערו עליו על הבארות אשר חפר. וכן
 ביצחק (בראשית לג יט) ויקן את חלקת השדה.

תפסיר דס"ג

יִקְבְּלוּ מִנִּי. פְּכִיף יִקְבַּל מִנִּי
פֶּרְעוֹן. וְאַנָּה אֶלְתָּג' אֶלְפִים:
(יג) פְּכִלִם אֱלֹהֵה מוֹסִי וְהֶרֶן.
וְאוֹצֵאֵהֶמָּא בְּסִבְבַּ בְּנֵי
אֶסְרָאֵיל. וּבְסִבְבַּ פֶּרְעוֹן מְלֶךְ
מִצְרַיִם: (יד) הוֹלָאֵי רוֹיֶסָא בְּיֹת
אֲבָאִיאֲדָם. בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכַר
אֶסְרָאֵיל. חֲנוּךְ וּפְלוּא חֲצֵרוֹן
וּכְרַמֵּי. הֲדֵיא עֲשָׂאִיר רְאוּבֵן

וּמְלִיל מֹשֶׁה. קָדָם יִי לְמִימְרֵי. הָא בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לָא קִבְּלוּ מִנִּי. וְאִיכְדִין יִקְבִּיל
מִנִּי פֶּרְעֵה. וְאַנָּה יִקִּיר מִמְּלִל: פ
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
וְאֶל-אַהֲרֹן וַיֹּצִיֵם אֶל-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאֶל-פֶּרְעֵה מֶלֶךְ
מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת-בְּנֵי-
יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

וּמְלִיל יִי עִם מֹשֶׁה וְלֵאחֲרָיו. וּפְקִידָנוֹן לְוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלוֹת פֶּרְעֵה
מִלְכָּא דְּמִצְרַיִם. לְאַפְקָא יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם: ס (שני)
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-רָאשֵׁי בֵּית-אֲבֹתָם בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכַר
יִשְׂרָאֵל חֲנוּךְ וּפְלוּא חֲצֵרוֹן וּכְרַמֵּי אֱלֹהֵי
מִשְׁפַּחַת רְאוּבֵן: אֵלֶיךָ רִישֵׁי בֵּית אֲבֹתָהוֹן. בְּנֵי רְאוּבֵן
בּוֹכְרֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל. חֲנוּךְ וּפְלוּא חֲצֵרוֹן וּכְרַמֵּי. אֵלֶיךָ זְרַעֲתֵי רְאוּבֵן:

— רש"י —

וְאֵל פֶּרְעֵה מֶלֶךְ מִצְרַיִם. צִוּם עָלָיו לְחַלֵּק
לוֹ כְּבוֹד בְּדַבְרֵיהֶם, זְהוּ מְדַרְשׁוֹ. וּפְשׁוּטוֹ צִוּם
עַל דְּבַר יִשְׂרָאֵל וְעַל שְׁלִיחוּתוֹ אֶל פֶּרְעֵה.
וְדַבַּר הַצְּוִי מִהוּ, מְפֹרֵשׁ בְּפִרְשֵׁה שְׁנֵיהּ
לְאַחַר סֵדֶר הַיְחָס, אֲלֵא מִתּוֹךְ שְׁהַזְכִּיר מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן הַפְּסִיק הֶעֱנִין בְּאֵלֶה רָאשֵׁי בֵּית
אֲבוֹתָם (פְּסוּק יז) לְלַמְּדֵנוּ הֵיאֵךְ נִלְדוּ מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן וּבְמִי נִתְיַחֲסוּ: יד אֵלֶה רָאשֵׁי בֵּית
אֲבוֹתָם. מִתּוֹךְ שְׁהַזְכִּיק לְיַחַס שְׁבָטוֹ שְׁלֵלֵי
עַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, בְּשִׁבִיל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הִתְחִיל
לְיַחֲסֵם דְּרַךְ תּוֹלְדוֹתָם מִרְאוּבֵן. וּבְפְסִיקְתָּא
רַבְתֵּי רָאִיתִי לְפִי שְׁקִנְטָרִם יַעֲקֹב אֲבֵיהֶם
לְשִׁלְשָׁה שְׁבָטִים הִלְלוּ בְּשַׁעַת מוֹתוֹ, חֲזַר

שְׁהוּא אָטוּם (יִרְמִיכ ו י) עֲרָלָה אֲזֻנָּם, אָטוּמָה
מִשְׁמוּעָה, (יִרְמִיכ ט כה) עֲרָלֵי לֵב, אָטוּמִים
מִהֲבִין, (חֲזַקוּק ז טו) שְׁתַּה גַם אֲתַה וְהַעֲרַל,
וְהָאֵטִם מִשְׁכָּרוֹת כּוֹס הַקְּלָלָה. עֲרָלַת בְּשָׂה,
שְׁהַגִּיד אָטוּם וּמְכֻסָּה בְּהַ. (וִיקִרָא יט כג)
וְעֲרָלְתֶם עֲרָלְתוֹ, עֲשׂוּ לוֹ אָטִם וְכִסּוּי אֲסוּר
שְׁיַבְדִּיל בְּפָנָי אֲכִילְתוֹ, (סז) שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה
לְכֶם עֲרָלִים, אָטוּם וּמְכֻסָּה וּמְבָדֵל מִלְּאֲכָלוֹ:
יג וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן. לְפִי
שְׁאֲמַר מֹשֶׁה (פְּסוּק יז) וְאַנִּי עֲרַל שְׁפֹתַיִם,
צִירְף לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אַהֲרֹן לְהִיּוֹת
לוֹ לְפָה וְלִמְלִיץ: וַיֹּצִיֵם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
צִוּם עָלֵיהֶם לְהַנְהִיגֵם בְּנַחַת וְלְסַבּוֹל אוֹתָם:

תפסיר רס"ג

וּבְנֵי שְׁמֵעוֹן יְמוּאֵל וַיְמִין
 וְאַהֲד וַיְכִין וְצַחַר וְשָׂאוֹל
 בֶּן־הַכְּנַעֲנִית אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת
 שְׁמֵעוֹן: וּבְנֵי שְׁמֵעוֹן. יְמוּאֵל וַיְמִין
 וְאַהֲד וַיְכִין וְצַחַר. וְשָׂאוֹל בֶּר כְּנַעֲנִיתָא.
 אֵלֶּיךָ זְרַעֲתָ שְׁמֵעוֹן: וְאַלֶּה
 שְׁמוֹת בְּנֵי־לוֹי לְתַלְדֹתָם
 גִּרְשׁוֹן וְקַהַת וּמֶרְרִי וּשְׁנַיִ
 חַיִּי לֹוִי שִׁבְעַ וּשְׁלֹשִׁים

טו) ובני שמעון, ימואל וימין
 ואהד ויכין וצחר. ושאוול אבן
 אלכנעאנייה. האולי עשאייר
 שמעון: טז) והולאי אסמא בני
 לוי עלי תיאלידהם. גרשון.
 וקהת ומררי. וסני חיוה לוי.
 מאיה וסבעה ות'לאתין סנה:
 יז) בני גרשון. לבני ושמעי
 לעשאיירם: יח) ובני קהת.
 עמרם ויצהר. וחברון ועזריאל.
 וסני חיוה קהת. מאיה
 ות'לאתיה ות'לאתין סנה:
 יט) ובני מררי מחלי ומושי.

וּמֵאֵת שָׁנָה: וְאַלִּין שְׁמֵהַת בְּנֵי לֹוִי לְתַלְדֹתֵהוֹן. גִּרְשׁוֹן. וְקַהַת
 וּמֶרְרִי. וּשְׁנַיִ חַיִּי לֹוִי. מֵאָה וּתְלַתִּין וּשְׁבַע שָׁנִין: יב) בְּנֵי גִרְשׁוֹן
 לְבָנֵי וְשְׁמַעֲי לְמִשְׁפַּחַתָם: בְּנֵי גִרְשׁוֹן. לְבָנֵי וְשְׁמַעֲי
 לְזַרְעֵיתֵהוֹן: יג) וּבְנֵי קַהַת עֶמְרָם וַיְצַהֵר וְחֶבְרוֹן
 וְעִזִּיאֵל וּשְׁנַיִ חַיִּי קַהַת שְׁלֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת
 שָׁנָה: וּבְנֵי קַהַת. עֶמְרָם וַיְצַהֵר. וְחֶבְרוֹן וְעִזִּיאֵל. וּשְׁנַיִ חַיִּי קַהַת. מֵאָה
 וּתְלַתִּין וּתְלַת שָׁנִין: יד) וּבְנֵי מֶרְרִי מַחֲלִי וּמוּשִׁי אֵלֶּה

— רש"י —

עמרם וגי. מחשבון זה אנו למדים על מושב
 בני ישראל ארבע מאות שנה שאמר הכתוב,
 שלא בארץ מצרים לבדה היה אלא מיום
 שנולד יצחק שהרי קהת מיורדי מצרים היה,
 חשוב כל שנותיו ושנות עמרם ושמונים
 של-משה לא תמצאם ארבע מאות שנה,
 והרבה שנים נבלעים לבנים בשני האבות:

הכתוב ויחסם כאן לבדם לומר שחשובים
 הם: טו) ושני חיי לוי וגי. למה נמנו שנותיו
 של-לוי להודיע כמה ימי השעבוד, שכל זמן
 שאחד מן השבטים קים לא היה שעבוד,
 שנאמר (שמות 6) וימת יוסף וכל אחיו, ואחר
 כך (שם 8) ויקם מלך חדש, ולוי האריך ימים
 על כלם: יח) ושני חיי קהת ושני חיי

תפסיר דס"ג

הולאי עשאייר אלליואניין עלי תיאלידהם: כ) פתזוג עמרם. יוכבד עמותה קבל אן תחציר עליה. פולדת לה הרון ומוסי. וכאן סני תיאתה מאיה וסבעה ותילאתין סנה: כא) ובני יצהר. קרח ונפג וזכרי: כב) ובני עזיאל. מישראל ואלצפן וסתרי: כג) פתזוג הרון. אלישבע אבנה עמינדב אכית נחשון. פולדת לה. נדב ואביהוא. אלעזר ואיתמר: כד) ובני קרת. אסיר ואלקנה ואביאסף. הולאי עשאייר קרת:

משפחת הלוי לתלדתם:
ובני מררי מחלי ומושי. אלין. זרעית לוי לתולדתהון: **ב ויקח עמרם את יוכבד דדתו לו לאשה ותלד לו את אהרן ואת משה ושני חיי עמרם שבע ושנה:** ומאת שנה: ונסיב עמרם. ית יוכבד אחת אבוהי ליה לאתו. וילידת ליה. ית אהרן וית משה. ושני חיי עמרם.

מאה ותלתין ושבע שנין: **כא ובני יצהר קרח ונפג וזכרי:** ובני יצהר. קרח ונפג וזכרי: **כב ובני עזיאל מישראל ואלצפן וסתרי:** ובני עזיאל. מישראל ואלצפן וסתרי: **כג ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה ותלד לו את נדב ואת אביהוא את אלעזר ואת איתמר:** ונסיב אהרן. ית אלישבע בת עמינדב. אחתיה דנחשון ליה לאתו. וילידת ליה. ית נדב וית אביהוא. ית אלעזר וית איתמר: **כד ובני קרח אסיר ואלקנה ואביאסף אלה משפחת הקרחי:** ובני קרת. אסיר ואלקנה ואביאסף. אלין זרעית קרת:

— כ"י —

כ יוכבד דדתו. אחת אבוהי בת לוי אחות קרת: כג אחות נחשון. מכאן למדנו הנושא

תפסיר רס"ג

כה) ואלעזר אבן הרון. תזווג באמראה מן בנאת פוטיאל. פולדת לה פינחס. הולאי רויסא אבא אלליואנין לעשאיריהם: כו) המא הרון ומוסי. אלדי קאל אללה להמא. אכירגא בני אסראיל. מן בלד מצר עלי גיושהם: כז) המא אלמכאטבין פרעון מלך מצר. ליכירגא בני אסראיל מן מצר. המא מוסי והרון:

כד) ואלעזר בן-אהרן לקח-
לו מבנות פוטיאל לו
לאשה ותלד לו את-
פינחס אלה ראשי אבות
הלוים למשפחתם: ואלעזר
בר אהרן. נסיב ליה מבנת פוטיאל ליה
לאתו. וילידת ליה ית פינחס. אלין.
רישי אבהת ליאי לזרעיתהון:

כו) הוא אהרן ומשה אשר אמר יהוה להם
הוציאו את-בני ישראל מארץ מצרים
על-עבאתם: הוא אהרן ומשה. דאמר יי להון. אפיקו. ית בני
ישראל. מארעא דמצרים על חיליהון: כז) הם המדברים
אל-פרעה מלך-מצרים להוציא את-בני-
ישראל ממצרים הוא משה ואהרן: אנון. דממללין

— רס"י —

אשה צריף לבדוק באחיה: כה מבנות פוטיאל. מזרע יתרו שפטם עגלים לעבודה ורה. ומזרע יוסף שפטפט ביצרו: כו הוא אהרן ומשה. אלו שהזכרו למעלה, שילדה יוכבד לעמרם, הוא אהרן ומשה. יש מקומות שמקדים אהרן למשה ויש מקומות שמקדים משה לאהרן, לומר לך ששקולין זולק הדקדוק: כז הם המדברים. במחברת בן אשר ז"ל המדברים, שוא שתחת המ"ם נח. ועל דקדוקו אנו סומכים. ובשאר המקרא נד (לשון מהר"ם): הוא משה ואהרן. בקצת תיגאן תיבת הוא בטפחא:

שמן המור (כ) הם המדברים. הה"א געי והשוא שבמ"מ נח כ"מ מחד"ד ממ"ש בשמואל א' פר' י"ח פס' ז'. המשחקות הה"א במארק והשוא נח. ואכמ"ל.

תפסיר דס"ג

כח) ולמא כאן פי יום כ'אטב אללה מוסי' פיה פי בלד מצר: כט) קאל אללה למוסי' אנא אללה. כלם פרעון מלך מצר. בגמיע מא אמרה בה: ל) פקאל בין ידיה. הודיא אנא אלתיג אלפם ופיף יסמע מני פרעון: ז א) פקאל אללה לה. אנצ'ר. קד געלתיך אסתאדא פי אמר פרעון. והרון אכיד יפון תרגמאנד:

עם פרעה מלכא דמצרים. לאפקא ית בני ישראל ממצרים. הוא משה ואהרן: **כה ויהי ביום דבר יהוה אל-משה בארץ מצרים: והוה. ביוםא דמליל יי. עם משה בארעא דמצרים: ס (שלישי) בט וידבר יהוה אל-משה לאמר אני יהוה דבר אל-פרעה מלך:**

מצרים את כל-אשר אני דבר אליך: ומליל יי. עם משה למימר אנא יי. מליל. עם פרעה מלכא דמצרים. ית כל דאנא ממליל עמד: ד ויאמר משה לפני יהוה הן אני ערל שפתים ואיך ישמע אלי פרעה: ואמר משה קדם יי. הא אנא יקיר ממלל. ואיכדין. יקביל מני פרעה: פ ויאמר יהוה אל-משה ראה נתתיך אלהים לפרעה ואהרן אחיך יהיה נביאך: ואמר יי למשה. חזי. דמניתיך רב לפרעה. ואהרן אחיך יהי מתורגמןך:

— רש"י —

הענין, וכף היא השטה כאדם האומר נחזור על הראשונות: ז א נתתיך אלהים לפרעה. שופט ורודה לרדותו במכות ויסורין: יהיה נביאך. בתרגומו מתורגמן, וכן כל לשון נבואה אדם המכריז ומשמיע לעם דברי תוכחות, והוא מגזרת (ישעי' נ יט) גיב שפתים, (משלי י לט) גיב חכמה, ויכל מהתנבות דשמואל (א' י יג). ובלעז קוראין לו פרקיי"א:

כח ויהי ביום דבר וגי. מחבר למקרא שלאחריו: כט וידבר ה'. הוא הדבור עצמו האמור למעלה (פסוק יט) בא דבר אל פרעה מלך מצרים, אלא מתוך שהפסיק הענין כדי ליחסם, חזר הענין עליו להתחיל בו: אני ה'. כדאי אני לשלחך ולקיים דברי שליחותי: לויאמר משה לפני ה'. היא האמירה שאמר למעלה (פסוק יז) הן בני ישראל לא שמעו אלי, ושנה הפתוב כאן פיון שהפסיק

תפסיר רס"ג

אֶתְּהָ תְּדַבֵּר אֶת כָּל-
אֲשֶׁר אֶצְוֶה וְאַהֲרֹן אַחִידֶךָ
יְדַבֵּר אֶל-פְּרַעֲהַ וְשַׁלַּח
אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ:
 אֶת תַּמְלִיל. יֵת כָּל דְּאֶפְקֹדְנָךְ. וְאַהֲרֹן
 אַחִידֶךָ יַמְלִיל עִם פְּרַעֲהַ וְיִשְׁלַח יֵת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְעִיהָ: **וְאֲנִי אֶקְשֶׁה**
אֶת-לֵב פְּרַעֲהַ וְהִרְבִּיתִי
אֶת-אֶתְּתִי וְאֶת-מוֹפְתֵי

(ב) אַנְתָּ תְּכַלֵּם הֲרוּן אַכִּידֶךָ
 בְּגִמִּיעַ מֵאֵ אֶמְרֶךָ בַּהּ. וְהֲרוּן
 אַכִּידֶךָ יְכַלֵּם פְּרַעֲוֹן. לִיטְלֶךָ בְּנֵי
 אִסְרָאֵל מִן בְּלַדְהָ: (ג) וְאֲנִי
 אֶצְעֵב קֶלֶב פְּרַעֲוֹן. וְאֶכְתִּיר
 אִיִּאתִי. וּבְרַאֲהִינִי פִי בְלַד מִצְרַיִם:
 (ד) וְלֹא יִקְבֹּל מִנְכֶם פְּרַעֲוֹן. חֲתִי
 אַחַל אֶפְתִּי בְּאַלְמִצְרַיִם. וְאֶכְרַג
 גִּיּוּשֵׁי. קוֹמִי בְּנֵי אִסְרָאֵל מִן
 בְּלַד מִצְרַיִם. בְּאַחְכָּאֵם עֲצִימָה:
 (ה) וְיַעֲלֹמוּן אֲלֵמִצְרַיִם אֲנִי
 אֶלְלֶה. אֲדִיא אֶטְלֹקֶת אֶפְאֲתִי

בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: וְאֲנִי אֶקְשֶׁה יֵת לְבַא דְּפְרַעֲהַ. וְאֶסְגִּי יֵת אֶתְּוֹתֶיךָ
וְיֵת מוֹפְתֵי בְּאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם: וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵכֶם פְּרַעֲהַ
וְנִתַּתִּי אֶת-יָדֶיךָ בְּמִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת-עַבְדֵּיךָ
אֶת-עַמִּי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁפְטֵים
גְּדֹלִים: וְלֹא יִקְבִּיל מִנְכֹּן פְּרַעֲהַ. וְאֶתִּינֵן יֵת מַחַת גְּבוּרָתִי בְּמִצְרַיִם.
וְאֶפִּיק יֵת חִילִּי. יֵת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם. בְּדִינֵין רַבְרַבִּין:
וְיִדְעוּ מִצְרַיִם כִּי-אֲנִי יְהוָה בְּנִטְתִּי אֶת-יָדֶיךָ:

רס"י

שְׁלֵחַ-הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיא פְּרַעֲוֹת עַל
 הָאֱמוּנוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה כְּדֵי שְׁיִשְׁמְעוּ
 יִשְׂרָאֵל וְיִירָאוּ, שְׁנֶאֱמַר (פְּסִיכ ג ו) הַכְּרַתִּי
 גוֹיִם נִשְׁמוּ פְּנוֹתָם וְגוֹי, (שֵׁס ז) אֶמְרַתִּי
 אֶךְ תִּירָאֵי אוֹתִי תִקְחִי מוֹסֵר, וְאֵף עַל פִּי
 כֵּן בְּחֵמַשׁ מִכּוֹת הִרְאֵשׁוֹנוֹת לֹא נֶאֱמַר
 וְיִחְזַק ה' אֶת לֵב פְּרַעֲהַ, אֲלֵא וְיִחְזַק לֵב
 פְּרַעֲהַ: כִּי אֶת יָדֶיךָ יֵד מִמֶּשׁ לְהַכּוֹת בָּהֶם:

אֶתְּהָ תְּדַבֵּר. פֶּעַם אַחַת כָּל שְׁלִיחוֹת
 וְשְׁלִיחוֹת כְּפִי שְׁשִׁמְעֵתוֹ מִפִּי, וְאַהֲרֹן אַחִידֶךָ
 יִמְלִיצֶנּוּ וְיִטְעִימוּנוּ בְּאֶזְנֵי פְּרַעֲהַ: **וְאֲנִי**
אֶקְשֶׁה. מֵאֲחַר שֶׁהִרְשִׁיעַ וְהִתְרִיס כְּנִגְדִי
 וְגִלּוֹי לְפָנַי שָׂאִין נַחַת רוּחַ בְּאֱמוּנוֹת עוֹבְדֵי
 עֲבוּדָה זָרָה לְתַת לֵב שְׁלֵם לְשׁוֹב, טוֹב לִי
 שְׁיִתְקַשֶּׁה לְבוֹ לְמַעַן הִרְבוֹת בּוֹ אוֹתוֹתֵי
 וְתִפְרִירוּ אַתֶּם אֶת גְּבוּרוֹתֵי. וְכֵן מִדְּתוֹ

תפסיד רס"ג

עליהם. ואכירגת בני אסראיל
 מן בינהם. (ו) פצנע מוסי וחרון.
 כמא אמרהמא אללה כדאך
 צנעו: (ז) וכאן מוסי אבן
 תמאנן סנה. וחרון אבן
 תלאתה ותמאנן סנה. חין
 פלמו פרעון: (ח) תם קאל
 אללה. למוסי וחרון קאילא:
 (ט) אדא פלמכס פרעון. וקאל
 אעטוני ברהאנא. פקל לחרון
 כד עצאך. ואטרחהא בין ידיה
 תציר תנינא: (י) פדכיל מוסי
 וחרון אלי פרעון. וצנעא
 כדאך כמא קאל אללה. וטרח
 חרון עצאה. בין ידי פרעון

על-מצרים והוצאתי את-
 בני-ישראל מתוכם: וידעון
 מצראי ארי אנא יי. כד ארים ית מחת
 גבורתי על מצרים. ואפיק ית בני
 ישראל מביניהון: ויעש משה
 ואהרן כאשר צוה יהוה
 אתם בן עשו: ועבד משה ואהרן.
 כמא דפקיד יי. יתהון בן עבדו:
 ומשה בן-שמןים שנה
 ואהרן בן-שלש ושמנים
 שנה בדברם אל-פרעה:

ומשה בר תמנן שניין. ואהרן. בר תמנן ותלת שניין. במללותהון עם
 פרעה: פ פפפפ בספרי תימן (רביעי) ויאמר יהוה אל-משה
 ואל-אהרן לאמר: ואמר יי. למשה ולאהרן למימר: ט כלי
 ידבר אלכם פרעה לאמר תנו לכם מופת
 ואמרת אל-אהרן קח את-מטך והשלך
 לפני-פרעה יהי לתנין: ארי ימליל עמכון פרעה למימר.
 הבו לבון אתא. ותימר לאהרן. סב ית חוטרך. ורמי קדם פרעה יהי
 לתנינא: ויבא משה ואהרן אל-פרעה ויעשו-כן
 כאשר צוה יהוה וישלך אהרן את-מטהו

— רס"י —

ט מופת. אות. להודיע שיש צרוך במי ששולח אתכם: לתנין. נחש:

תפסיר רס"ג

לפני פרעה ולפני עבדיו

ויהי לתנין: ועל משה ואהרן לות

פרעה. ועבדו כן. כמא דפקיד יי. ורמא

אהרן ית חוטריה. קדם פרעה. וקדם

עבדוהי והיה לתנינא: ויקרא גם-

פרעה לחכמים ולמכשפים

ויעשו גם-הם חרטומי

מצרים בלהטיהם כן: וקרא

אף פרעה. לחכמיא ולחרשיא. ועבדו אף אנון. חרשי מצרים.

בלחשיהון כן: וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינם

ויבלע מטה-אהרן את-מטתם: ורמו גבר חוטריה.

והווי לתנינין. ובלע חוטרא דאהרן ית חוטריהון: ויחזק לב

פרעה ולא שמע אלהם כאשר דבר יהוה:

ואתקף לבא דפרעה. ולא קביל מנהון. כמא דמליל יי: ס

ויאמר יהוה אל-משה כבד לב

פרעה מאן לשלח העם: ואמר יי למשה. אתיקר לבא

וקואדה פצארת תנינא:

(יא) תם דעא פרעון.

באלחכמא ואלסחרה. וצנעו

כדיאך. עלמא מצר בכפיהם:

(יב) טרח כל רגל עצאה.

פצארת כאלתנאנין. פאבתלעת

עצא חרון עציהם: (יג) פאשתד

קלב פרעון. ולם יקבל מנהמא.

כמא קאל אללה: (יד) פקאל

אללה למוסי. קד תיקל קלב

פרעון. ואבא אן וטלק אלקום:

יח בלהטיהם. בלחשיהון ואין לו דמיון
במקרא. ויש לדמות לו (בראשית ג כב) להט
החרב המתהפכת. דומה שהיא מתהפכת על
ידי לחש: יח ויבלע מטה אהרן. מאחר

זולק הורקדוק: יח כבד לב פרעה. התרגום בנוסחאות ישנות אתיקר, ובדפוסים יש גורסין
אתיקר וי"ג יקר. ובודאי שהגיהו כן ע"פ רש"י, ובאמת אין כוונת רש"י אל תרגום אונקלוס רק
ר"ל שפירושו כן. ואין הכי נמי כיון לחלוק על תרגום אונקלוס. ויעויין ברא"ם דאע"פ שכבד
הוא שם, מ"מ עבדינג מניה פועל עבר כמו זקן שהוא שם ועכ"ז עבדינג מניה פעולה, כמו ויהי
כי זקן יצחק ע"ש:

תפסיר רס"ג

טו) אמיץ אליה באלג'דאה. הודיאה כ'ארג אלי' אלמא. וקף תלקאה עלי' שאטי אלגיל. ואלעצא. אלדי אנקלבת תעבאנא כ'דיהא בידד: טז) וקל לה. אללה אלאה אלעבראנין בעתני אליד קאזלא. אטלק קומי. יעבדוני פי אלבר. והודאך לם תקבל אלי' אללאן: יז) כדיא קאל אללה. בהדיה אלכילה תעלם. אני אללה אלמעאקב. האנא צ'ארב באלעצא אלתי פי ידי. אלמא אלדי פי אלגיל פינקלב דמא:

דפרעה. סריב לשלחא עמא: טז) לך אל-פרעה בפקר הנה יצא המימה ונצבת לקראתו על-שפת היאר והמטה אשר-נהפך לנחש תקח בידך: איזיל לות פרעה בצפרא. הא נפיק למיא. ותתעתד לקדמותיה על ביה נהרא. וחוטרא. דאתהפך לחויא תסב בידך: טז) ואמרת אליו יהוה אלהי העברים שלחני אליך לאמר שלח

את-עמי ויעבדני במדבר והנה לא-שמעת עד-כה: ותימר ליה. יי. אלהא דיהודאי שלחני לותך למימר. שלח ית עמי. ויפלחון קדמי במדברא. והא לא קבילתא עד פען: כה אמר יהוה בזאת תדע כי אני יהוה הנה אנכי מכה | במטה אשר-בידי על-המים אשר ב'יאר ונהפכו לדם: כדנן אמר יי. כדא תדע. ארי אנא יי. הא אנא. מחי בחוטרא דבידי. על מיא. דבנהרא ויתהפכו לדמא:

— רש"י —

טו הנה יצא המימה. לנקביו שהיה עושה עצמו אלוה ואומר שאינו צריך לנקביו ומשכים ויוצא לנילוס ועושה שם צרכיו: טז עד כה. עד הנה ומדרשו עד שתשמע ממני מכת בכורות, שאפתח בה כבה (יא ז) כה אמר ה' כחצות הלילה: יז ונהפכו לדם. לפי שאין גשמים יורדים במצרים, ונילוס עולה ומשקה את הארץ, ומצרים

תפסיר רס"ג

וְהִדְגָה אֲשֶׁר-בֵּיָאֵר
תַּמּוֹת וּבֹאֵשׁ הַיָּאֵר וְנִלְאוּ
מִצְרַיִם לְשֵׁתוֹת מִיַּם

מִן-הַיָּאֵר: וְנוֹנִי דְבִנְהָרָא. יְמוֹתוֹן
וְיִסְרֵי נְהָרָא. וְיִלְאוֹן מִצְרַיִם. לְמִשְׁתֵּי מִיָּא

מִן נְהָרָא: ס יִסְרֵי וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל-מֹשֶׁה אָמַר אֶל-אַהֲרֹן
קַח מַטְבֵּךְ וּנְטֵה-יָדְךָ

עַל-מִימֵי מִצְרַיִם עַל-נְהָרְתָם | עַל-יְאֲרֵיהֶם
וְעַל-אַגְמֵיהֶם וְעַל כָּל-מְקוֹה מִימֵיהֶם וַיְהִי-דָם

וְהָיָה דָם בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבְעַצְמָם וּבְאֲבָנִים:

וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה. אָמַר לְאַהֲרֹן. סָב חוּטְרֵךְ וְאָרִים יָדְךָ עַל מִיָּא
דְּמִצְרַיִם. עַל נְהָרֵיהוֹן עַל אֲרֵתֵיהוֹן וְעַל אַגְמֵיהוֹן. וְעַל כָּל בַּיִת כְּנִישֵׁת
מִימֵיהוֹן וַיְהִי דְמָא בְּכָל אֶרְעָא דְמִצְרַיִם. וּבְמִנֵּי אֶעָא וּבְמִנֵּי

אֲבָנָא: פ וַיַּעֲשׂוּ-כֵן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר | צִוָּה
יְהוָה וַיִּרְם בַּמַּטֵּה וַיִּךְ אֶת-הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר

יח) ואלסמך אלדי פי אלניל,
יתמאות ונתן אלניל. ויעגז
אלמצריון. אן ישרבון מאא מן
אלניל: יט) תים קאל אללה
למוסי. קל להרון. כיד עצאך
ומד ידך עלי מיאת אלמצריון.
ואנהארם וכלגאנהם
ואגאמהם וסאיר מלאם
מיאהם פתציר דמא. ויכון דם
פי גמיע בלד מצר. ופי אואני
אלכישב ואלחגארה: כ) פצע
כדיאך מוסי והרון. כמא קאל

• רס"י •

נגרים העשויות בידי אדם משפת
הנהר לשדות, ונילוס מימיו מתברכים
ועולה דרך היאורים ומשקה השדות:
אגמיהם. קבוצת מיים שאינן נובעין
ואינן מושכין, אלא עומדין במקום אחד,
וקוין לו אישטניק: בכל ארץ מצרים. אף
במרחצאות ובאמבטאות שבבתים: ובעצמם
ובאבנים. מיים שבכלי עץ ובכלי אבן:

עובדים לנילוס, לפיכך הלקה את יראתם
ואחר כך הלקה אותם: יח ונלאו מצרים.
לבקש רפואה למי היאור שיהיו ראויין
לשתות: יט אמר אל אהרון. לפי שהגין
היאור על משה כשנשקף לתוכו, לפיכך לא
לקה על ידו לא בדם ולא בצפרדעים, ולקה
על ידי אהרון: נהרתם. הם נהרות המושכים
כעין נהרות שלנו: יאריהם. הם ברכות

תפסיר דס"ג

אללה. ורפע אלעצא וצירב
אלמא אלדי פי אלגיל.
בחצרה פרעון וקואדה.
פאנקלב גמיע אלמא אלדי פי
אלגיל דמא: כא) ואלסמד
אלדי פי אלגיל תמאות ונתן
אלגיל. ועגז אלמצריון. אן
ישרבו מנה מאא. פצאר אלדס
פי גמיע בלד מצר: כב) פצנע
כדיאך עלמא מצר בכפיהום
פאשתד קלב פרעון ולם
יקבל מנהמא כמא קאל
אללה: כג) תם ולא פרעון.
ודכיל אלי מנזלה ולם ירד
באלה אלי הדא איצא:

לְעֵינַי פִּרְעָה וְלֵעֵינַי עֲבָדָיו
וַיִּהְיוּ כָּל־הַמִּים אֲשֶׁר־
בַּיָּאֵר לְדָם: וְעַבְדוֹ בֶן־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.
כְּמֵא דַּפְקִיד יִי. וְאָרִים בְּחוּטְרָא וּמְחָא יֵת
מֵיָא דְּבִנְהָרָא. לְעֵינַי פִּרְעָה. וְלֵעֵינַי
עַבְדוּהִי. וְאִתְהַפִּיכוּ. כָּל מֵיָא דְּבִנְהָרָא
לְדָמָא: טא) וְהִדְגָּה אֲשֶׁר־בַּיָּאֵר
מֵתָהּ וַיִּבְאֵשׁ הַיָּאֵר וְלֹא־
יָכִלוּ מִצְרַיִם לְשִׁתּוֹת מַיִם
מִן־הַיָּאֵר וַיְהִי הַדָּם בְּכָל־

אָרֶץ מִצְרַיִם: וְנוֹנֵי דְּבִנְהָרָא מִיתוּ

וּסְרֵי נְהָרָא. וְלֹא יָכִילוּ מִצְרָאֵי. לְמִשְׁתֵּי מֵיָא מִן נְהָרָא. וְהָוּה דְּמָא בְּכָל
אַרְעָא דְּמִצְרַיִם: כב) וַיַּעֲשׂוּ־בֶן חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם
בְּלִטְיָהֶם וַיַּחְזֹק לֵב־פִּרְעָה וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: וְעַבְדוֹ בֶּן־חֲרָשֵׁי מִצְרַיִם בְּלַחֲשִׁיהוֹן.
וְאִתְקַף לְבָא דְּפִרְעָה וְלֹא קָבִיל מְנַהוֹן. כְּמֵא דְּמַלִּיל יִי: כג) וַיִּפֹּן
פִּרְעָה וַיִּבְאֵ אֶל־בֵּיתוֹ וְלֹא־שָׁת לְבוֹ גַם־לְזֹאת:
וְאִתְפְּנֵי פִרְעָה. וְעַל לְבִיתִיהָ. וְלֹא שׁוּי לְבִיָּה אָף לְדָא:

— כ"י —

כג בלטיהם. לחש שאמרין אותו בלט
ובחשאי. ורבותינו אמרו בלטיהם מעשה
שדים, בלטיהם מעשה כשפים: ויחזק לב
פרעה. לומר על ידי מכשפות אתם עושים

בן, תבן אתם מכניסין לעפריים, עיר שבלה
תבן, אף אתם מביאין מכשפות למצרים
שבלה כשפים: כג גם לזאת. למופת
המשה, שנהפך לתנין ולא לזה שלדם:

תפסיר רס"ג

כָּל-מִצְרַיִם וַיַּחֲפְרוּ
 סְבִיבֹת הַיָּאֵר מִיֵּם לְשֹׁתוֹת
 כִּי לֹא יָכֹלוּ לְשֹׁתֵת מִמֵּי
 הַיָּאֵר: וַחֲפְרוּ כָּל מִצְרָאִי
 סַחֲרָנוֹת נִהְרָא מִיָּא
 לְמִשְׁתֵּי אֲרִי לֹא יָכִילוּ
 לְמִשְׁתֵּי מִמֵּי דְבִנְהָרָא: כֹּה וַיִּמְלֵא
 שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת-
 יְהוָה אֶת-הַיָּאֵר: וּשְׁלִימוּ שְׁבַעַא

כד) ואחפתפר גמיע אלמצריון.
 חואלי אלניל אבארא לישרבו
 מנהא. אדי לם יטיקו אן
 ישרבו. מן מא אלניל:
 כה) ולמא כמלת סבעה איאם.
 בעד מא צרב אללה אלניל
 בדאלד: כו) פקאל אללה
 למוסי. אדכיל אלי פרעון.
 וקל לה. כדיא קאל אללה.
 אטלק קומי יעבדוני. כז) פאן
 אבית אן תטלקהום. האנא
 צאדם תכמד באלצ'פאדע:
 כח) ותסעי מן אלניל

יִמִּין: בְּתַר דְּמַחָא יֵי יַת נְהָרָא: פ

כֹּה וַיִּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בֹּא אֵל-
 פְּרַעֲהַ וְאמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה שְׁלַח אֶת-
 עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי: וְאָמַר יֵי לְמֹשֶׁה. עוֹל לֹת פְּרַעֲהַ. וְתִימַר לִיהַ.
 כְּדָנָן אָמַר יֵי שְׁלַח יַת עַמִּי וַיִּפְלַחוּן קְדָמִי: כֹּה וְאִם-מָאֵן
 אַתָּה לְשַׁלַּח הַנֶּה אֲנֹכִי נִגַּף אֶת-כָּל-גְּבוּלְךָ
 בְּצַפְרֵדַעִים: וְאִם מְסָרִיב אֶת לְשַׁלַּחָא. הָא אָנָּא. מַחִי יַת כָּל
 תַּחֲוּמְךָ בְּעוֹרֵדַעֲנִיא: כֹּה וְשַׁרְץ הַיָּאֵר צַפְרֵדַעִים וְעָלוּ

❖ רבדערי בספרי תימן ❖

— רש"י —

נגף את כל גבולך. מכה, וכן כל לשון
 מגפה אינו לשון מיתה אלא לשון מכה, וכן
 (שמות כא כז) ונגפו אשה הרה, אינו לשון
 מיתה, וכן (ירמיה יג טז) ובטרום ותנגפו
 רגליכם, (ספרי טז יג) פן תגוף באבן רגלי,
 (ישעיה ח יד) ולאבן נגף: כה ועלו. מן היאור:
 בביתך. ואחר כך בבתי עבדיך. הוא התחיל

כח וימלא. מנגן שבעת ימים, שלא שב
 היאור לקדמותו, שהיתה המכה משמשת
 רביע חדש ושלישה חלקים היה מעיד
 ומתרה בהם: כז) ואם מאן אתה. ואם סרבן
 אתה. מאן כמו ממאן, מסרב, אלא כנה
 האדם על שם המפעל, כמו (איוב טז יג) שלו,
 (ירמיה מח יא) ושקט, (מלכים א' כ מג) סר וזעף:

תפסיר דס"ג

אלצ'פאדע. וְתַצַּעַד וְתִדְכֹּל פִּי
 בֵּיתְךָ. וְפִי כִדְר מִצְאָעַךְ וְעָלִי
 סְרִירְךָ. וְפִי תִנְאִנִּירְךָ וּמְעֵאגְנֶךָ:
 (כט) וְפִי גִסְמֶךָ וְגִסְס קוּמְךָ
 וְקוּאִדְךָ. תַצַּעַד אֲלֻצ'פֹאדֶע:
 ח א) פִּקְאֵל אֵלְלָה לְמוֹסִי. קֵל
 לְהֵרוֹן. מֵד יִדְךָ בְּעֵצֶיךָ. עָלִי
 אֲלֵאגְנָאָר וְאֲלֵלְגָאָן
 וְאֲלֵאגְנָאָם. וְאֲעַעַד אֲלֻצ'פֹאדֶע
 עָלִי בְּלֵד מִצֵּר: ב) פִּמֵד הֵרוֹן
 יִדְהָ. עָלִי מִיָּאֵת אֲלִמְצִרְיוֹן.
 פִּצַּעַד אֲלֻצ'פֹאדֶע. וְגִטָּא בְּלֵד
 מִצֵּר: ג) וְצִנֵּעַ. כְּדֵאֵךְ אֲלֵעֲלֵמָא

וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר
 מְשַׁכְּבְּךָ וְעַל-מִטָּתְךָ
 וּבַבַּיִת עֲבָדֶיךָ וּבַעֲמֻךָ
 וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבַמְּשָׁאוֹתֶיךָ:
 וִירְבִי נְהָרָא עוֹרְדֵעְנִיָּא. וְיִסְקוֹן וְיִיעֲלוּן
 בְּבֵיתְךָ. וּבִאֲדָרוֹן בֵּית מְשַׁכְּבְּךָ וְעַל
 עֲרֹסְתְךָ. וּבַבַּיִת עֲבָדְךָ וּבַעֲמֻךָ. וּבַתְּנוּרְךָ
 וּבִאֲצוֹתְךָ: כט וּבְכָה וּבַעֲמֻךָ
 וּבְכָל-עֲבָדֶיךָ יֵעֲלוּ
 הַצְּפָרְדַּעִים: וְבָךְ וּבַעֲמֻךָ וּבְכָל

עֲבָדְךָ יִסְקוֹן עוֹרְדֵעְנִיָּא: ח וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
 אָמַר אֶל-אַהֲרֹן נִטָּה אֶת-יָדְךָ בְּמִטָּתְךָ עַל-
 הַנְּהָרֹת עַל-הַיָּאֲרִים וְעַל-הָאֲגָמִים וְהֵעַל אֶת-
 הַצְּפָרְדַּעִים עַל-אָרֶץ מִצְרָיִם: וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה. אֵימַר
 לְאַהֲרֹן. אָרִים יָת יָדְךָ בַּחוּטְרְךָ. עַל נְהָרֵיָּא. עַל אֲרֵתֵיָּא וְעַל אֲגָמֵיָּא.
 וְאִסִּיק יָת עוֹרְדֵעְנִיָּא עַל אֲרֵעָא דְמִצְרָיִם: ט וַיִּט אֶהָרֹן אֶת-
 יָדוֹ עַל מִימֵי מִצְרָיִם וְתֵעַל הַצְּפָרְדַּע וְתִכַּס אֶת-
 אָרֶץ מִצְרָיִם: וְאָרִים אֶהָרֹן יָת יָדֵיהָ. עַל מִיָּא דְמִצְרָאִי. וּסְלִיקוּ
 עוֹרְדֵעְנִיָּא. וְחָפוּ יָת אֲרֵעָא דְמִצְרָיִם: י וַיַּעֲשׂוּ-כֵן הַחֲרָטְמִים

— רס"י —

בַּעֲצָה תְּחַלְּהָ (שמות ט ט) וַיֹּאמֶר אֶל עֲמוֹן. ח וְתֵעַל הַצְּפָרְדַּע. צְפָרְדַּע אַחַת הָיְתָה
 וּמִמֶּנּוּ הִתְחַלְּהָ הַפְּרַעַנּוֹת: כט וּבְכָה וּבַעֲמֻךָ. וְהָיוּ מִכִּין אוֹתָהּ וְהָיָא מִתְּנוֹת נְחִילִים נְחִילִים
 וְהָיוּ מִדְּרָשׁוֹ. וּפְשׁוּטוֹ יֵשׁ לֹאמַר שְׂרוּץ בְּתוֹךְ מַעֲיָהֶם נִכְנָסִין וּמִקְרָקְרִין:

תפסיר רס"ג

בְּכִפְיָהוּם. וְאַצְעֵדוּ אֶלְצִ'פֹּאדֶע
עָלַי בְּלֶד מְצַר: ד) פְּדֵעָא פֿרעוֹן
בְּמוֹסִי וְהָרוֹן. וְקֹאֵל אֲשַׁפְּעוּ
אֵלַי אֱלֹהֵי יִזְיֵל אֶלְצִ'פֹּאדֶע.
עֲנִי וְעַן קוֹמִי. חֲתֵא אֲטֹלֵק
אֱלֹקוֹם. יִדְבְּחוּ לָלֵה: ה) קֹאֵל לֵה
מוֹסִי אֶקְוֹתְרַח עָלַי. מִתֵּא תִשָּׂא
אֵן אֲשַׁפֵּע לָךְ. וְלִקְוֹאֲדֵךְ וְקוֹמֵךְ.
פִּינְקֹטֵע אֶלְצִ'פֹּאדֶע. עַנְךָ וְעַן
מִנְאֲזֵלְךָ. וְתִבְקֵא פִי אֶלְנִיל פִּקֹּט:

**בְּלִטְיָהֶם וַיַּעֲלוּ אֶת־
הַצִּפְרָדְעִים עַל־אֲרָץ
מִצְרַיִם: וַעֲבָדוּ בֶן חָרְשֵׁי־
בַּלְחָשִׁיהוּן. וַאֲסִיקוּ יָת עוֹרֵדְעֵנְיָא עַל
אַרְעָא דְמִצְרַיִם: וַיִּקְרָא פִרְעֹה
לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר
הֲעֵתִירוּ אֵל־יְהוָה וַיִּסַּר
הַצִּפְרָדְעִים מִמֶּנִּי וּמֵעַמִּי וַאֲשַׁלַּח אֶת־הָעַם
וַיִּזְבְּחוּ לַיהוָה: וַיִּקְרָא פִרְעֹה לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן. וַאֲמַר צֵלוּ קָדָם יִי.
וַיַּעֲדִי עוֹרֵדְעֵנְיָא. מִנִּי וּמֵעַמִּי. וַאֲשַׁלַּח יָת עַמָּא. וַיִּדְבְּחוּן קָדָם יִי:
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְפִרְעֹה הֲתִפְאֵר עָלַי לְמַתִּי |
אַעֲתִיר לָךְ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלַעַמֶּךָ לְהַכְרִית
הַצִּפְרָדְעִים מִמֶּךָ וּמִבְּתֶיךָ רַק בֵּי־אֵר תִּשְׁאַרְנָה:
וַאֲמַר מֹשֶׁה לְפִרְעֹה שְׂאֵל לָךְ גְּבוּרָא הֵב לָךְ זְמַן. לְאַמְתִּי אֲצַלִּי
עֲלֶךָ. וְעַל עַבְדְּךָ וְעַל עַמְךָ. לְשִׁיצָאָה עוֹרֵדְעֵנְיָא. מִנְךָ וּמִבְּתֶיךָ.**

• רס"י •

וְתִרְאָה אִם אֲשָׁלִים דְּבָרִי לְמוֹעֵד שְׁתִּקְבַּע לִי.
אֵלּוּ נְאֻמְר מְתִי אַעֲתִיר, הִיָּה מִשְׁמַע מְתִי
אַתְּפַלֵּל, עַכְשִׁיו שְׁנֹאֻמְר לְמַתִּי מִשְׁמַע אָנִי
הַיּוֹם אַתְּפַלֵּל עֲלֶיךָ שְׁיִכְרְתוּ הַצִּפְרָדְעִים לְזְמַן
שְׁתִּקְבַּע עָלַי, אָמור לְאַיְזָה יוֹם תִּרְצָה
שְׁיִכְרְתוּ. אַעֲתִיר, הֲעֵתִירוּ, וְהֲעֵתְרַתִּי, וְלֹא
נְאֻמְר אַעֲתֵר עֲתֵרוּ וְעֵתְרַתִּי, מִפְּנֵי שְׁכַל לְשׁוֹן
עֵתֵר הַרְבּוֹת פִּלֵּל הוּא, וְכַאֲשֶׁר יֹאמֶר הַרְבּוּ,
אַרְבֵּה, וְהַרְבִּיתִי לְשׁוֹן מִפְּעִיל, כִּן יֹאמֶר,
אַעֲתִיר, הֲעֵתִירוּ, וְהֲעֵתְרַתִּי דְּבָרִים, וְאַב

הַצִּפְרָדְעִים קוֹרָא לְשׁוֹן יְחִידוֹת. וְכֵן (לכֵּן יִי)
וְתִהִי הַכְּנָם, הַרְחִישָׁה דוּלִיכִי"ס זַלְעָ, וְאַף
וְתַעַל הַצִּפְרָדֶּע גִּינְוִילִיכִי"ס זַלְעָ [רְחִישַׁת
צִפְרָדְעִים]: כ הַתְּפֹאֵר עָלַי. כְּמוֹ (ישַׁטִּיכ י טו)
הִיִּתְפֹּאֵר הַגְּרִזֵּן עַל הַחֲצֵב בּוּ, מִשְׁתַּבַּח לִזְמֵר
אָנִי גְדוֹל מִמֶּךָ וּנְטִי"י זַלְעָ [לְהַתְּפֹאֵר]. וְכֵן
הַתְּפֹאֵר עָלַי, הַשְׁתַּבַּח לְהַתְּכַם וְלִשְׂאוֹל
דְּבַר גְּדוֹל וְלִזְמֵר שְׂלֵא אוּכַל לַעֲשׂוֹתוֹ: לְמַתִּי
אַעֲתִיר לָךְ. אֵת אֲשֶׁר אַעֲתִיר לָךְ הַיּוֹם עַל
הַכְּרַתַּת הַצִּפְרָדְעִים, לְמַתִּי תִרְצָה שְׁיִכְרְתוּ.

תפסיד רס"ג

(ו) קאל ג'דא. קאל כמא קלת. לפי תעלם. אנה לים מתל אללה רבנא: (ז) אד' תזול אלצ'פאדע. ענד וען מנאזלד וקואדד וקומד. ותבקא פי אלניל פקט: (ח) פלמא כ'רג מוסי' ודרון מן ענד פרעון דעי' מוסי' אלי' אללה. בסבב אלצ'פאדע אלתי אחלהא בפרעון: (ט) פצנע אללה כמא קאל מוסי'. פתמאות אלצ'פאדע. מן אלביות ואלדור ואלצ'יאע: (י) וגמעהא אנאבירא

לְחֹד דְּבִנְהָרָא יִשְׁתְּאַרוּן: **וַיֹּאמֶר**
לְמַחַר וַיֹּאמֶר כְּדַבְּרְךָ
לְמַעַן תִּדְעַ כִּי־אֵין פִּיהוּה
אַלְהֵינוּ: וַאֲמַר לְמַחַר. וַאֲמַר
 כְּפִתְגָמְךָ. בְּדִיל דְּתִדְעַ אָרִי לִית בֵּין
 אֱלֹהֵנָא: **(חַעֲשִׂי)** **וְסָרוּ**
הַצְּפַרְדְּעִים מִמֶּךָ וּמִבְּתִידְךָ
וּמִעֲבָדֶיךָ וּמִעַמְךָ רַק בֵּי־אֶרֶץ
תְּשֹׂאֲרֵנָה: וַיַּעֲדוּן עוֹרְדֵּעֲנִיא. מִנְךָ

וּמִבְּתִיךָ. וּמִעֲבָדֶיךָ וּמִעַמְךָ. לְחֹד דְּבִנְהָרָא יִשְׁתְּאַרוּן: **ח וַיֵּצֵא**
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מֵעַם פְּרַעֲה וַיֵּצְעֶק מֹשֶׁה אֶל־
יְהוָה עַל־דְּבַר הַצְּפַרְדְּעִים אֲשֶׁר־שָׁם לְפַרְעֹה:
 ונפק משה. ואהרן מלות פרעה. וצלי משה קדם יי. על עיסק
 עורדעניא דשוי לפרעה: **ט וַיַּעַשׂ יְהוָה כְּדַבְּרֵי מֹשֶׁה**
וַיָּמָתוּ הַצְּפַרְדְּעִים מִן־הַבְּתִים מִן־הַחֲצֵרוֹת וּמִן־
הַשָּׂדֵת: וַעֲבַד יי כְּפִתְגָמָא דְּמֹשֶׁה. וּמִיתו עוֹרְדֵּעֲנִיא. מן בְּתִיא מן
 דְּרֵתָא וּמִן חֲקֵלְתָא: **י וַיֵּצְבְּרוּ אַתֶּם חֲמָרִם חֲמָרִם**

• רס"י •

לכלם והעתרתם עלי דבריכם (יחזקאל לה יג). למחר: יחמרם חמרם. צבורים צבורים
 הרביתם: ויאמר למחר. התפלל היום כתרוממו דגורין- גלים: יא והכבד את לבו.
 שיפרתו למחר: ח ויצא ויצעק. מיד שיפרתו לשון פעול הוא. כמו (בראשית יב ט) הלוך
 זלק הדקדוק: כי אין פני אלהינו. בתיגאן הטפחא בתיבת פלי, וכ"כ מהרי"ב
 בתאג שלו:

תפסיר רס"ג

וּתְבֹאֵשׁ הָאָרֶץ: וּבְנִשׁוּ יִתְהוֹן
 דְּגֹרִין דְּגֹרִין: וּסְרִיאוּ עַל אֲרָעָא:
וַיֵּרָא פְּרַעְיָה כִּי הִיְתָה
הַרוּחָה וְהִכְבִּד אֶת-לְבֹו
וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהִים כְּאֲשֶׁר
דִּבֶּר יְהוָה: וַחֲזָא פְּרַעְיָה. אַרְי הָוֹת
 רֹחַתָּא. וַיִּקַּר יָת לְבִיָּהּ. וְלֹא קִבִּיל מִנְהוֹן:
כִּמָּא דְמַלִּיל יי: ס וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה אָמַר אֶל-
אֶהְרֹן נָטָה אֶת-מִטְּוֶךְ
וְהָדָ אֶת-עַפְרַיִם הָאָרֶץ וְהָיָה לְכֹנֶם בְּכָל-אֶרֶץ
מִצְרַיִם: וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה. אֵימַר לְאֶהְרֹן. אַרְיִים יָת חוּטְרָךְ. וּמַחֵי יָת
 עַפְרָא דְאֲרָעָא. וְיִהְיִי לְקַלְמָתָא בְּכָל אֲרָעָא דְמִצְרַיִם: **וַיַּעֲשׂוּ-כֵן**
וַיִּטֵּ אֶהְרֹן אֶת-יָדוֹ בְּמִטְּהוֹ וַיִּךְ אֶת-עַפְרַיִם הָאָרֶץ
וַתְּהִי הַכֹּנֶם בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה כָּל-עַפְרַיִם הָאָרֶץ
הָיָה כֹנֶם בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: וְעַבְדוּ כֵן. וְאַרְיִים אֶהְרֹן
 יָת יָדִיהָ בְּחוּטְרִיָּה וּמַחָא יָת עַפְרָא דְאֲרָעָא. וְהָוֹת קַלְמָתָא. בְּאַנְשָׂא
 וּבַבְּעִירָא. כָּל עַפְרָא דְאֲרָעָא. הָוֹת קַלְמָתָא בְּכָל אֲרָעָא דְמִצְרַיִם:

רס"י

וְנִסְוֵי, וְכֵן (מַלְכִּים ז' ג כז) וְהַכּוֹת אֶת מוֹאֲב, (שְׁמוֹ"א כז יג) וְשָׂאוֹל לוֹ בְּאַלְהִיִּם, (מַלְכִּים א' כ לו) הַכּוֹה וּפְצַע: **כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה'.** וְהִיכֵן דִּבֶּר (שְׁמוֹת ז' ז) וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פְּרַעְיָה: **יב אָמַר**

אֶל אֶהְרֹן. לֹא הָיָה הָעַפְרַיִם כְּדָאֵי לְלִקּוֹת עַל יְדֵי מֹשֶׁה לְפִי שְׁהִגִּין עֲלָיו כְּשִׁהְרַג אֶת הַמִּצְרַיִם וַיִּטְמְנֶהוּ בַחֹל וְלָקַח עַל יְדֵי אֶהְרֹן: **יג וַתְּהִי הַכֹּנֶם.** הַרְחִישָׁה דוֹלִיכִי"א זַלְעָז [רְחִישַׁת כֹּנֶם]:

תפסיר רס"ג

יד) פִּצְנַע כְּדֵי־אֶדְ אֲלֻעֲלָמָא
בְּכִי־פִיָּהוּם. לִיכְרָגוּ אֲלֻקְמַל וְלִם
יִטְיָקוּ. פִּתְבַּת אֲלֻקְמַל. פִּי
אֲלֻנָּאס וְאֲלֻבְהָאִים: טו) פִּקְאֵלֵת
אֲלֻעֲלָמָא לְפִרְעוֹן. הִדֵּיא גְרִיחָה
מִן עֵנַד אֲלֻלָּה. פִּאֲשִׁתֵּד קֻלְבָּה
וְלִם יִקְבַּל מִנְהֻמָּא. כְּמָא קֵאל
אֲלֻלָּה: טז) וְקֵאל אֲלֻלָּה לְמוֹסִי.
אֲדֻלַּג בְּאֲלֻגְדָּאָה וְקָף בֵּין יְדֵי
פִרְעוֹן. הִוְדֵּיאָה כִּי־אֲרָג אֲלֵי
אֲלֻמָּא. וְקָל לֵה. כְּדֵיא קֵאל
אֲלֻלָּה. אֲטֻלַּק קוֹמִי יַעֲבֹדוּנִי:
יז) לְאַנְדָּא אֲן אֲבִיתָ אֲן
תִּטְלַק קוֹמִי. הָאֲנָא בְּאֵעֵתִ

וַיַּעֲשׂוּ־כֵן הַחֲרָטְמִים
בְּלִטְיָהֶם לְהוֹצִיא אֶת־
הַפְּנִים וְלֹא יָכְלוּ וְתֵהִי
הַפְּנִים בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה:
וַעֲבָדוּ בֶן־חֲרָשֵׁיא בְּלַחֲשִׁיהוֹן. לְאַפְקָא יֵת
קִלְמָתָא וְלֹא יָכְלוּ. וְהָיָת קִלְמָתָא:
בְּאַנְשָׂא וּבְבַעֲרָא: טז) וַיֹּאמְרוּ
הַחֲרָטְמִים אֶל־פִּרְעֹה אֲצַבֵּעַ
אֱלֹהִים הוּא וַיַּחֲזֹק לִב־
פִּרְעֹה וְלֹא־שָׁמַע אֱלֹהִים

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: וַאֲמָרוּ חֲרָשֵׁיא לְפִרְעֹה. מַחָא מִן קָדָם יי

הִיא. וְאֲתַקַּף לְבָא דְפִרְעֹה וְלֹא קִבִּיל מִנְהוֹן. כְּמָא דְמִלִּיל יי: ס

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הֲשִׁבֶם
בְּבִקְרָה וְהִתְיַצַּב לְפָנַי פִּרְעֹה הִנֵּה יוֹצֵא הַמִּימָה
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה שְׁלַח עַמִּי

וַיַּעֲבֹדְנִי: וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה. אֲקִדִּים בְּצַפְרָא וְאֲתַעֲתֵד קָדָם פִּרְעֹה.

הָא נָפִיק לְמִיָּא. וְתִימַר לִיָּה. כְּדָנָן אָמַר יי. שְׁלַח עַמִּי וַיִּפְלַחוּן קָדָמִי:

כִּי אִם־אֵינְךָ מְשַׁלַּח אֶת־עַמִּי הֲנִי מְשַׁלֵּיחַ

— רס"י —

היא: כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה'. (ז) וְלֹא יִשְׁמַע
אֲלֵיכֶם פִּרְעֹה: י מְשַׁלֵּיחַ בְּךָ. מְגֵרָה בְּךָ, וְכֵן
(דְּכָרִים לִז כד) וְשֵׁן בְּהַמּוֹת אֲשַׁלַּח בָּם, לְשׁוֹן
שְׁשׁוּי אִינִיטִי"כ דִּלְעוּ: אֶת הָעֶרְב. כָּל מִינֵי

יֵד לְהוֹצִיא אֶת הַפְּנִים. לְבָרְאֲתֶם מִמְּקוֹם
אֲחֵר: וְלֹא יָכְלוּ. שְׁאִין הַשֵּׁד שׁוֹלֵט עַל בְּרִיָּה
פְּחוּתָה מִכְּשַׁעוּרָה: טו אֲצַבֵּעַ אֱלֹהִים הוּא.
מִכָּה זֶה אֵינָה עַל יְדֵי כְּשָׁפִים, מֵאֵת הַמְּקוֹם

תפסיר רס"ג

בְּךָ וּבְעַבְדֶיךָ וּבְעַמְּךָ
 וּבְבַתֶיךָ אֶת־הָעֶרֶב וּמְלֹאוֹ
 בְּתֵי מִצְרַיִם אֶת־הָעֶרֶב
 וְגַם הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הֵם
 עָלֶיהָ: אָרִי אִם לִיתֶךָ מְשַׁלַּח יְת עַמִּי.

עליך (י"ג אליך). ועלי קודאך
 וסאיר קומך. ומנאזלך כלט
 אלוחש. חתא תמתלי מנה ביות
 אלמצריון. ואלארץ אלדי הם
 עליהא: יח) ואבין פי דיאלך
 אליום בלך אלסדיר. אלדי
 קומי מקים בה. ללא יכון תם
 וחש. לכי תעלם. אני אללה
 מסלט עלי גמיע אלעאלם:
 יט) ואצייר פדאא לקומי ממו
 יחל בקומך. גידא תכון תדיה
 אלאיה: כ) פצנע אללה פדאך.

הֲאֵנָּה מְשַׁלַּח בְּךָ. וּבְעַבְדְּךָ וּבְעַמְּךָ.
 וּבְבַתְּךָ יְת עָרוּבָא. וְיִתְמָלוֹן. בְּתֵי מִצְרַאִי
 יְת עָרוּבָא. וְאִף אַרְעָא דְאַנּוֹן עֲלֶיהָ:
 וְהַפְּלִיתִי בַיּוֹם הַהוּא

אֶת־אֶרֶץ גִּשׁוֹן אֲשֶׁר עָמַד עָלֶיהָ לְבַלְתִּי
 הַיּוֹת־שָׁם עֶרֶב לְמַעַן תִּדְעַ כִּי אֲנִי יְהוָה בְּקֶרֶב

הָאֶרֶץ: וְאֶפְרַיִם בְּיוֹמָא הַהוּא יְת אַרְעָא דְגִשׁוֹן. דְעַמִּי שְׂרִי עֲלֶיהָ.
 בְּדִיל דְלֹא לְמַהוּי תַּמָּן עָרוּבָא. בְּדִיל דְתִדְעַ. אָרִי. אֲנִי יְיָ שְׁלִיט בְּגוֹ
 אַרְעָא: [שש"י] יט) וְשִׁמְתִי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמְּךָ

לְמַחֵר יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה: וְאֲשׁוּי פּוֹרְקוֹן לְעַמִּי. וְעַל עַמְּךָ
 אִיתִי מַחָא. לְמַחֵר יְהִי אֶתָּא הַדִּין: ב) וַיַּעַשׂ יְהוָה כֵּן וַיָּבֵא

• רש"י •

והומים וכו. פדאיתא במדרש רבי תנחומא:
 יש והפליתי. והפרשתי. וכן (שמו"ט ט ד)
 והפלה ה' וכן (דברים ל יב) לא נפלאה היא
 ממך. לא מבדלת ומפרשת היא ממך: למען
 תדע כי אני ה' בקרב הארץ. אף על פי
 ששכינתי בשמים גזרתי מתקיימת בתחתונים:
 יט) ושמתי פדת. שיבדיל בין עמי ובין עמך:

חיות רעות ונחשים ועקרבים בערבוביא והיו
 משחיתים בהם. ויש טעם בדבר באגדה בכל
 מכה ומכה למה זו ולמה זו. בטכסיסי
 מלחמות מלכים בא עליהם. בסדר מלכות
 בשצרה על עיר. בתחלה מקלקל מעינותיה.
 ואחר כך תוקעין עליהם ומריעין בשופרות
 ליראם ולבהלם. וכן הצפרדעים מקרקרים

זולק הדקדוק: "ומלאו בתי מצרים. תרגום כ"י מצרים:

תפסיר רס"ג

וְדָכַל וְחַשׁ כְּתִיר. אֱלֹהֵי בַיִת
פֶּרַעוֹן וּבֵית קְנֹאֲדָה. וּגְמִיעַ בְּלֶדְ
מִצְרַיִם. אֲנַפְסָד מִן קָבַל אֱלֹהֵשׁ:
כֹּא (פֶּדְעָא פֶּרַעוֹן בְּמוֹסִי וְהֵרוֹן.
וְקָאֵל. אֲמַצִּי אֲדַבְּחוּ לְרַבְּכֶם פִּי
אֱלֹהֵי: כֹּב) קָאֵל מוֹסִי. לֹא
נְטִיק אִן נַעֲנַע דִּיאֲלֵךְ. לֹאִן מֵא
יִכְרָה אֱלֹמִצְרִיּוֹן. נְדַבְּחָה לְלֹה
רַבְּנָא. פֶּהֵל נְדַבְּחָ מֵא יִכְרָהוֹנָה
אֱלֹמִצְרִיּוֹן. פְּחַצְרֵתְהוֹם וְלֹא
יִרְגְּמוּנָא: כֹּג) לִכְן מְסַאֲפֵה
תִּלְאֲתֵהּ אִיאָם. נְסִיר פִּי
אֱלֹבֵר. נְדַבְּחָ לְלֹה רַבְּנָא.

עָרַב כְּבֹד בֵּיתָה פֶּרַעַה
וּבֵית עֲבָדָיו וּבְכָל־אֶרֶץ
מִצְרַיִם תִּשְׁחַת הָאֶרֶץ
מִפְּנֵי הָעָרָב: וְעָבַד יְיָ כִּן. וְאַתָּה
עָרוּבָא תִקְיָף. לְבֵית פֶּרַעַה וּלְבֵית
עַבְדוֹהִי. וּבְכָל אֶרְעָא דְמִצְרַיִם.
אֲתַחַבֵּלֵת אֶרְעָא מִן קָדָם עָרוּבָא:
כֹּא וַיִּקְרָא פֶּרַעַה אֶל־מֹשֶׁה
וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר לְכוּ זַבְּחוּ
לְאֱלֹהֵיכֶם בְּאֶרֶץ: וַיִּקְרָא פֶּרַעַה.

לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן. וַיֹּאמֶר. אִיזִילוּ. דַּבְּחוּ קָדָם אֱלֹהֵינוּ בְּאֶרְעָא:
כֹּב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לֹא נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כִּן כִּי תִוְעֵבֵת
מִצְרַיִם נִזְבַּח לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ הֵן נִזְבַּח
אֶת־תִּוְעֵבֵת מִצְרַיִם לְעֵינֵיהֶם וְלֹא יִסְקְלֵנוּ:
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה. לֹא תִקְיִן לְמַעַבְדֵּי כִן. אֲרִי בְּעִירָא דְמִצְרַאִי דְחֵלִין לִיָּה,
מִנִּיָּה אֲנַחְנָא נְסָבִין. לְדַבְּחָא קָדָם יְיָ אֱלֹהֵנָא. הָא נְדַבְּחָ. יֵת בְּעִירָא
דְּמִצְרַאִי דְחֵלִין לִיָּה. וְאַנּוֹן יְהוֹן חֲזוֹן הֵלֵא יִימְרוֹן לְמַרְגְּמָנָא: כֹּג וַיִּרְדֵּךְ
שְׁלֹשֶׁת יָמִים גִּלְדָּךְ בַּמִּדְבָּר וּזְבַחְנוּ לִיהוָה

•————— רס"י —————•

כ תִּשְׁחַת הָאֶרֶץ. נִשְׁחַתְתָּה הָאֶרֶץ. עֲמוֹן, וְאַצֵּל יִשְׂרָאֵל קוֹרָא אוֹתָהּ תִּוְעֵבָה.
אֲתַחַבֵּלֵת אֶרְעָא: כֹּא זַבְּחוּ לְאֱלֹהֵיכֶם וְעוֹד יֵשׁ לֹמַר בְּלִשׁוֹן אַחַר תִּוְעֵבֵת
בְּאֶרֶץ. בְּמִקוֹמְכֶם, וְלֹא תִלְכוּ בַּמִּדְבָּר:
כֹּב תִּוְעֵבֵת מִצְרַיִם. יִרְאֵת מִצְרַיִם, כְּמוֹ
(מַלְכִים ז' כג יג) וְלְמַלְכֶם תִּוְעֵבֵת בְּנֵי
וְלֹא יִסְקְלֵנוּ. בְּתַמִּיחָה:

תפסיר רס"ג

אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר יֹאמֵר
אֱלֹהֵינוּ: מהלך תלתא יומין. גיזיל
במדברא. ונדבח קדם יי אלהנא. כמא
דיימר לנא: כד ויאמר פרעה
אֲנֹכִי אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם
וּזְבַחְתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
בְּמִדְבָּר רַק הֲרַחֵק לֹא-
תִּרְחִיקוּ לִלְכַת הַעֲתִירוּ
בְּעַדַי: ואמר פרעה. אנא. אשלח
יתכון ותדבחון. קדם יי אלהכון במדברא. לחוד. ארחקא לא תרחקון
למיזל. צלו עלי: כד ויאמר משה הנה אנכי יוצא
מעמדו והעתרתיו אל-יהוה וסר הערב מפרעה
מעבדיו ומעמו מחר רק אל-יסף פרעה התל
לבלתיו שלח את-העם לזבח ליהוה: ואמר משה.
הא אנא. נפיק מעמד ואצלי קדם יי. ויעדי ערובא. מפרעה. מעבדוהי
ומעמיה מחר. לחוד. לא יוסיף פרעה לשקרא. בדיל דלא לשלחא ית
עמא. לדבחא קדם יי: כד ויצא משה מעם פרעה
ויעתר אל-יהוה: ונפק משה מלות פרעה. וצלי קדם יי:

— רס"י —

כח התל. כמו להתל: כו ויעתר אל ה'. הנה יכול לומר ומשמע וירבה בתפלה,
נתאמן בתפלה, וכן אם בא לומר, ויעתיר וכשהוא אומר בלשון ויפעל משמע וירבה
זולק הדקדוק: כה אל יסף פרעה התל. עיקר התינו להדגש כי הוא מקור מהדגוש, ובא הנח
תמורתו ענין שקר (מהרי"ם):

תפסיר רס"ג

כז) פִּצְנַע אֱלֹהִים כְּמֵא קֵאל
 מוֹסִי. וְזֵאל אֱלוֹחֵשׁ. מִן פִּרְעוֹן
 וְקוֹנֵאדָה וְקוֹמָה. לֹם יִבֵּק וְאִחֹד:
 כח) פִּתְיָקֵל פִּרְעוֹן קִלְבָּה. הַדִּיה
 אֱלֹמְרָה אִיצִיא. וְלֹם יִטְלַק
 אֱלֵקוֹם: ט א) תִּים קֵאל אֱלֹהִים
 לְמוֹסִי אֲדִכִּיל אֱלִי פִרְעוֹן. וְקֵל
 לָהּ. כְּדִיא קֵאל אֱלֹהִים אֱלֹהִים
 אֱלֵעֲבֵרֵאנִין. אִטְלַק קוֹמִי
 יַעֲבֹדוּנִי: ב) פֵּאנֵךְ אֵן אֲבִית אֵן
 תִּטְלַקְהוּם. וְעֵאדֵךְ פִּתְמִסֵּךְ
 בְּהֵם: ג) פֵּאֵן אֲפֵה אֱלֹהִים

כז וַיַּעַשׂ יְהוָה כְּדִבְרֵי מֹשֶׁה
 וַיִּסַּר הָעָרֹב מִפְּרֹעָה
 מֵעַבְדָיו וּמֵעַמּוֹ לֹא נִשְׁאָר
 אֶחָד: וַעֲבַד יְיָ כְּפִתְגָמֵי דְמֹשֶׁה.
 וַאֲעֲדֵי עָרֹבָא. מִפְּרֹעָה מֵעַבְדֵיהִי
 וּמֵעַמִּיהָ. לֹא אֲשַׁתָּאֵר חַד: כח וַיִּכְבְּד
 פִּרְעֹה אֶת־לְבָבוֹ גַם בַּפְּעַם
 הַזֹּאת וְלֹא שָׁלַח אֶת־

הָעָם: וַיִּקַּר פִּרְעֹה יֵת לְבִיָּהּ. אֵף בְּזִמְנָא הַדָּא. וְלֹא שָׁלַח יֵת עַמָּא: פ

ט ז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא
 אֶל־פְּרֹעָה וּדְבַרְתָּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
 הָעֲבָדִים שָׁלַח אֶת־עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי: וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה.
 עוֹל לֵוֶת פִּרְעֹה. וְתַמְלִיל עַמִּיהָ. כְּדָנֵן אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי דִיהוּדָאִי.
 שָׁלַח יֵת עַמִּי וַיִּפְלְחוּן קַדְמִי: ב כִּי אִם־מֵאֵן אֵתָה לְשַׁלַּח
 וְעוֹדֵךְ מִחֲזִיק בָּם: אָרִי. אִם מְסָרִיב אֵת לְשַׁלְחָא. וְעַד כְּעַן
 אֵת מִתְקִיף בְּהוֹן: ג הִנֵּה יַד־יְהוָה הוֹיָה בְּמִקְנֵךְ
 אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בְּסוֹסִים בַּחֲמֹרִים בַּגְּמָלִים בַּבָּקָר

רס"י

לְהַתְּפִלֵּל: כז וַיִּסַּר הָעָרֹב. וְלֹא מִתּוּ כְּמוֹ
 שְׁמִתּוּ הַצִּפְרֻדִּיעִים, שְׁאֵם מִתּוּ הָיָה לָהֶם
 הַנָּאָה בְּעוֹרוֹת: כח גַּם בַּפְּעַם הַזֹּאת. אֵף עַל
 פִּי שְׁאֵמֶר (פסוק כז) אֲנֹכִי אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם. לֹא
 קִים הַבְּטָחָתוֹ:
 ט ז מִחֲזִיק בָּם. אוֹחֹז בָּם, כְּמוֹ (דברים כב יא)
 וְהַחֲזִיקָה בְּמִבְשָׁיו: ג הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה.
 לְשׁוֹן הוֹיָה, כִּי כֵן יֹאמֶר בְּלִשׁוֹן וְקִבְּהָ
 עַל שְׁעֵבֶר הַיְתֵדָה וְעַל הַעֲתִיד תְּהִיָּה וְעַל
 הָעוֹמֵד הוֹיָה, כְּמוֹ עוֹשֶׂה, רוֹצֵה, רוֹעֵה:

תפסיר רס"ג

וּבַצֵּאֵן דְּבַר כְּבֹד מְאֹד:
 הָא מַחָא מִן קָדָם יי הוּא. בְּבַעֲרִךְ
 דְּבַחְקָא. בְּסוֹסוֹתָא בְּחַמְרֵי בְּגַמְלֵי.
 בְּתוֹרֵי וּבַעֲנָא. מוֹתָא סְגִי לַחְדָּא:
 דְּוְהַפְּלָה יְהוָה בֵּין מְקַנְהַ
 יִשְׂרָאֵל וּבֵין מְקַנְהַ מִצְרַיִם
 וְלֹא יָמוּת מִכָּל-לְבַנְי
 יִשְׂרָאֵל דְּבַר: וַיִּפְרֵשׁ יי. בֵּין
 בְּעִירָא דִּישְׂרָאֵל. וּבֵין בְּעִירָא דְּמִצְרָאִי.
 וְלֹא יָמוּת. מִכָּלֵא לְבַנְי יִשְׂרָאֵל מִדְּעַם:
 דְּוַיִּשֶׁם יְהוָה מוֹעֵד לֵאמֹר
 מַחֵר יַעֲשֶׂה יְהוָה הַדְּבַר

כַּאֲנֵה. פִּי מוֹאשִׁיךְ אֶלְתִּי פִי
 אֶלְצַחְרָא. פִּי אֶלְכִּיל וְאֶלְחַמִּיר
 וְאֶלְגַּמְאֵל. וְאֶלְבְּקָר וְאֶלְגַּנְם
 וּבַא עֲצִים גְּדָא: (ד) וַיִּבְיִן
 אֶלְלָה. בֵּין מוֹאשִׁי בְּנֵי אִסְרָאֵל.
 וּבֵין מוֹאשִׁי אֶלְמִצְרַיִן. וְלֹא
 יָמוּת. מִן גְּמִיעַ מָא הוּ לְבַנְי
 אִסְרָאֵל שְׂוִיא: (ה) וַעֲמִיר אֶלְלָה
 וְקוֹתָא קֵאִילָא. גְּדָא יַעֲנַע
 אֶלְלָה. הַדְּבַר אֶלְאֵמֵר פִּי
 אֶלְבְּלָד: (ו) פְּעַנַע אֶלְלָה הַדְּבַר
 אֶלְאֵמֵר מִן גִּד. וּמֵאֵת גְּמִיעַ
 מוֹאשִׁי אֶלְמִצְרַיִן. וּמִן מוֹאשִׁי
 בְּנֵי אִסְרָאֵל לָם יָמוּת וְאַחַד:
 (ז) פְּבַעַתִּי פְּרַעוֹן. פְּנַצִּיר. פְּאֹדִי
 לָם יָמוּת מִן מוֹאשִׁי בְּנֵי
 אִסְרָאֵל וְאַחַד. פְּתִיקֵל קֵלְבָה.

הַזֶּה בְּאַרְצֵן: וְשׁוּי יי זְמַנָּא לְמִימֵר. מַחֵר. יַעֲבִיד יי. פְּתַגְמָא הַדִּין
 בְּאַרְעָא: דְּוַיַּעַשׂ יְהוָה אֶת-הַדְּבַר הַזֶּה מִמַּחֲרַת
 וַיָּמָת כָּל מְקַנְהַ מִצְרַיִם וּמִמְקַנְהַ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
 לֹא-מָת אֶחָד: וְעַבְד יי. יַת פְּתַגְמָא הַדִּין מִיּוֹמָא דְּבַתְרוּזָהי.
 וּמִית. כָּל בְּעִירָא דְּמִצְרָאִי. וּמִבְּעִירָא דְּבַנְי יִשְׂרָאֵל לָא מִית חַד:
 דְּוַיִּשְׁלַח פְּרַעֲהַ וְהִנֵּה לֹא-מָת מִמְקַנְהַ יִשְׂרָאֵל
 עַד-אַחַד וַיִּכְבֹּד לֵב פְּרַעֲהַ וְלֹא שְׁלַח אֶת-
 הָעַם: וְשְׁלַח פְּרַעֲהַ. וְהָא. לָא מִית. מִבְּעִירָא דִּישְׂרָאֵל עַד חַד.

• רש"י •

ד וְהַפְּלָה. וְהַבְּדִיל:

זולק הדקדוק: דְּבַר כְּבֹד מְאֹד. כ"ה במקצת תיגאן הטפחא בתיבת כבד ובקצתם במארכה:

תפסיד רס"ג

ולם יטלק אלקום: ח) פקאל אללה למוסי' וחרון. כ'ד'ו לכם מל חפניכמא. מן פיה אלאתון. ויהוי בה מוסי'. פי אלהוי' ב'חצ'רה' פרעון: ט) ויציר ג'בארא. פי גמיע בלד מצר. ויכון פי אלנאס ואלב'האים. קרח נאבת מתנפט. פי גמיע בלד מצר: י) פאכ'דיא מן פיה אלאתון. ווקפא בין ידי פרעון. והווא בה מוסי' פי אלהוא.

ואתיקר לבא דפרעה. ולא שלח ית עמא: פ ה ויאמר יהוה אל- משה ואל-אהרן קחו לכם מלא חפניכם פיה כבשן וזרקו משה השמימה לעיני פרעה: ואמר יי למשה ולאהרן. סבו לבון מלי חופניכון. פיה דאתונא. ויזרקניה משה לצית שמיא לעיני פרעה: ט והיה לאבק על

כל-ארץ מצרים והיה על-האדם ועל- הבהמה לשחין פרח אבעבעת בכל-ארץ מצרים: ויהי לאבקה. על כל ארעא דמצרים. ויהי על אנשא ועל בעירא. לשחין סגי. אבעבועין בכל ארעא דמצרים: י ויקחו את-פיה הכבשן ויעמדו לפני פרעה ויזרקו אתו משה השמימה ויהי שחין אבעבעת פרח באדם ובבהמה: ונסיבו ית פיה דאתונא. וקמו קדם פרעה.

רס"י

ח מלא חפניכם. ילוויי"ש זלטז: פיה כבשן. דבר הנפח מן הגחלים עמומים הנשרפים בכבשן, וזלטז חולצ"ש. פיה לשון הפכה, שחרוח מפיתון ומפריחון: וזרקו משה. כל דבר הנזרק בכח אינו נזרק אלא ביד אחת. הרי נסים הרבה, אחד שהחזיק קמצו של-משה מלא חפנים שלו ושל-אהרן. ואחד

וזלק הדקדוק: ה השמימה לעיני פרעה. התרגום לעיני, כלשון המקרא:

תפסיר רס"ג

וּזְרַק יְתִיָּהּ. מֹשֶׁה לְצִיַּת שָׁמַיָא. וְהוּא.
שְׁחִין אֲבַעְבוּעִין. סְגִי בְּאִנְשָׁא וּבְבַעֲרָא:

וְלֹא יִכְלוּ הַחֲרָטְמִים

לְעַמֵּד לְפָנַי מֹשֶׁה מִפְּנֵי

הַשְּׁחִין כִּי־הִיָּה הַשְּׁחִין

בַּחֲרָטְמָם וּבְכָל־מִצְרַיִם:

וְלֹא יִכְלוּ חַרְשֵׁיָא. לְמַקָּם. קָדָם מֹשֶׁה מִן

קָדָם שְׁחַנָּא. אֲרִי הוּא שְׁחַנָּא. בַּחֲרָשֵׁיָא

וּבְכָל מִצְרַיִם: **וַיִּחְזַק יְהוָה**

אֶת־לֵב פְּרַעֲהַ וְלֹא שָׁמַע

אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה: וְתַקִּיף יי ית

לְבָא דְפְרַעְהָ. וְלֹא קִבִּיל מְנַהוּן. כְּמָא דְמַלְיִל יי עִם מֹשֶׁה: **ס**

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִשְׁכֵּם

בִּבְקָר וְהִתְיַצַּב לְפָנַי פְּרַעֲהַ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו

כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרָיִם שְׁלַח אֶת־עַמִּי

וַיַּעֲבֹדְנִי: וְאָמַר יי לְמֹשֶׁה. אֶקְדִּים בְּצַפְרָא. וְאֶתְעַתֵּד קָדָם פְּרַעֲהַ.

וְתִימַר לִיָּהּ. כְּדָנָן אָמַר יי אֱלֹהֵא דִיהוּדָאֵי. שְׁלַח ית עַמִּי וַיִּפְלְחוּן קְדָמִי:

כִּי | בַּפֶּעַם הַזֹּאת אֲנִי שְׁלַח אֶת־כָּל־מַגְפָּתַי

מִקְנֵה מִצְרַיִם, אֵלָא לֹא נְגוּרָה גְּזָרָה אֵלָא בְּמַכִּילְתָּא אֲצֵל (יז ז) וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת
עַל אוֹתָן שְׁבַשְׁדוֹת בְּלִבָּד, שְׁנָאֲמַר (פסוק ג) רָכַב בְּחוֹר: ית אֶת כָּל מַגְפָּתַי. לְמַדְּנֵוּ
בְּמַקְנֵךְ אֲשֶׁר בְּשָׂדֶה וְהִירָא אֶת דְּבַר ה' מִכָּאֵן שְׁמַכַּת בְּכוֹרוֹת (י"ג: בְּכוֹרוֹת) שְׁקוּלָה
הֵנִיס אֶת מִקְנֵהוּ אֶל הַבָּתִּים. וְכֵן שְׁנִיָּהּ כִּנְגַד כָּל הַמִּפְּוֹת:

זֶלֶק הַדְּקֻדּוּק: «בַּחֲרָטְמָם וּבְכָל מִצְרַיִם. תְּרַגּוּם שְׁלֵנוּ, מִצְרַיִם:

❖ טַבְּרִינְיָא בְּסַפְרֵי תִיסָר ❖

— רס"י —

תפסיד רס"ג

הדיא אלמורה. באעת' בכתיר
מן אפאתי פי קלבד. וקואוד
וקומד. לפי תעלם. אן ליס
מתילי פי גמיע אלעאלם:
טו) לאני אללאן לו
אטלקת אפאתי. לקתלתד
וקומד באלובא. ואגתתדת
מן אלבלד: טז) ולכן בסבב
כ'לה בקיתד. לפי אוריד קויתי.
ולפי יקן אסמי פי גמיע
אלעאלם: יז) ומתמאד מתרבץ'
בקומי. ללא תטלקהום:

אֶל-לִבְךָ וּבְעַבְדֶיךָ וּבְעַמְּךָ
בְּעָבוֹר תִּדְעֵ כִּי אֵין כָּמוֹנִי
בְּכָל-הָאָרֶץ: אָרִי בּוֹמְנָא הָדָא.
אָנָּא שְׁלַח. ית פל מחתי בלבך. ובעבדך
ובעמך. בדיל דתדע. אָרִי לית דכותי
בְּכָל אַרְעָא: טו) כִּי עַתָּה שְׁלַחְתִּי
אֶת-יָדִי וְאֶתְךָ וְאֶתְךָ וְאֶת-
עַמְּךָ בַּדָּבָר וּתְפַחַד מִן-
הָאָרֶץ: אָרִי כַעַן קָרִיב קָדְמִי

דשלחית פון ית מחת גבורתי. ומחית יתך. וית עמך במותא.
ואשתיציתא מן ארעא: טז) וְאוֹלָם בְּעָבוֹר זֹאת
הַעֲמַדְתִּיךָ בְּעָבוֹר הִרְאִיתְךָ אֶת-כְּחִי וְלִמְעַן
סִפֵּר שְׁמִי בְּכָל-הָאָרֶץ: וברם. בדיל דא קיימתך. בדיל
לאחזיוותך ית חילי. ובדיל דיהון משתען גבורת שמי בכל ארעא:
עוֹדֶךָ מִסְתּוֹלֵל בְּעַמִּי לְבַלְתִּי שְׁלַחֶם:
עד כַעַן כְּבִישַׁת לִיָּה לְעַמִּי. בדיל דלא לשלחותהון:

— רס"י —

כבישא, וזלעז קלוי"י. וכבר פרשתי בסוף
וידי מקץ כל תבה שתחלת יסודה סמך
והיא באה לדבר בלשון מתפעל, נותן התי"ו
של-שמוש באמצע אותיות של-עיקר, כגון
זו וכגון (קכלט יז ט) ויסתבל החגב, מגזרת
סבל, (צמדצ טז יג) כי תשתרר עלינו, מגזרת
שר ונגיד, (דיאל ז ט) משתבל הוית:

טו) כִּי עַתָּה שְׁלַחְתִּי אֶת יָדִי וְגוֹי. כי אלו
רציתי כשהיתה ידי במקנה שהפיתים בדבר
שלחתיך והפיתי אותך ואת עמך עם
הבהמות ותפחד מן הארץ, אבל בעבור זאת
העמדתיך וגי: יז) עוֹדֶךָ מִסְתּוֹלֵל בְּעַמִּי.
כתרגומו כבישת ליה לעמי והוא מגזרת
(ישטיכ יא טז) מסלה, דמתרגמינן אורח

זולק הדקדוק: "עודך מסתולל בעמי. תרגום שלנו, כבישת ליה, בלמ"ד:

תפסיר רס"ג

יח הַנְּנִי מִמְטִיר כָּעֵת מֶחֶר
יט בְּרַד כְּבֹד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־
כ הִיָּה כְּמֹהוּ בְּמִצְרַיִם לְמֶן־
כא הַיּוֹם הַיּוֹסֵדָה וְעַד־עֵתָהּ:
כב הַאֲנִי מַחִית כְּעֵדְנָא הַדִּין מֶחֶר. בְּרַדָּא
כג תִּקְיָף לַחֲדָא. דְּלֹא הָוָה דְּכֹתִיָּה בְּמִצְרַיִם.
כד לְמֶן יוֹמָא דְּאִשְׁתַּכְּלַלַּת וְעַד כְּעֵן:
כה וְעֵתָה שְׁלַח הָעֹז אֶת־
כו מִקְנֶךָ וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר לְךָ
כז בְּשֹׁדָה כָּל־הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה
כח אֲשֶׁר־יִמְצֵא בְּשֹׁדָה וְלֹא יֵאֲסֹף הַבַּיִתָּה וְיֵרַד
כט עֲלֵהֶם הַבְּרַד וּמָתוּ: וְכַעַן. שְׁלַח כְּנוֹשׁ יָת בְּעִירְךָ. וְיָת כָּל
ל דְּלָךְ בְּחַקְלָא. כָּל אֲנָשָׁא וּבַעֲיָרָא דִּישְׁתַּכַּח בְּחַקְלָא. וְלֹא יִתְפַּנֵּישׁ
מ לְבֵיתָא. וְיִיחֹזַת עֲלֵיהוֹן. בְּרַדָּא וַיִּמּוּתוּן: **נ** הִירָא אֶת־דְּבַר
נא יְהוָה מֵעַבְדֵי פִרְעָה הַנֵּיִם אֶת־עַבְדָּיו וְאֶת־
נב מִקְנֵהוּ אֶל־הַבָּתִּים: דְּדַחֵיל מִפְתַּגְמָא דִּיֵּי. מֵעַבְדֵי פִרְעָה.
נג כְּנֶשֶׁ. יָת עַבְדוּהֵי וְיָת בְּעִירֵיהֶּ לְבַתֵּיָא: **נד** וְאֲשֶׁר לֹא־שֵׁם

(יח) האנא ממטר פי מתיל
 תדיא אלוקת מן גיד. ברד
 עצים גדא. מא למ יפון מתילה
 פי מצר. מן יום אססת אלי
 אלאן: יט) פאבעת' אלאן אן
 מאשיתך. וגמיע מא לך פי
 אלצחרי' פאנה אי אנסאן או
 בהימה וגד פי אלצחרי'. ולם
 ינצ'ם אלי אלמנאזל. פינזל
 עליהום אלברד וימותון: כ) פמן
 כאף פלאם אללה. מן קואד
 פרעון. אהרב עבידה
 ומאשיתך אלי אלביות:
 כא) ומן למ ירד פאלה אלי

• רס"י •

ויודע (נראה שיש מו כ) ויולד ליוסף, בדברים לא
 יוסר עבד (משלי כט יט): יט שלח העז.
 כתרוממו שלח בנוש. וכן (ישעיהו י 6) ישיבי
 הגבים העיזו, (יחמ"כ ו 6) העזו בני בנימן:
 ולא יאסף הביתה. לשון הכנסה הוא:
 כ הננים. הברית לשון (שמות ד ג) וינס משה:

יח כעת מחר. כעת הזאת למחר, שרט לו
 שריטה בכותל למחר כשתגיע חמה לפאן
 ירד הברד: הוסדה. שנתוסדה וכל תבה
 שתחלת יסודה יו"ד כגון יסד, ילה, ידע, יסר,
 כשהיא מתפעלת תבא הוי"ו במקום הוי"ד,
 כמו הוסדה (כושע ז ה) הולדה (אסתר ז כה)

תפסיד רס"ג

כלאם אללה. תרד עבדה
 ומאשיתה פי אלצחרי:
 (כב) פקאל אללה למוסי. מו
 ידך נחו אלסמא. יכון ברד פי
 גמיע בלד מצר. עלי אלנאס
 ואלבהאים. וגמיע עשב
 אלצחרי פי בלד מצר:
 (כג) פמד מוסי עצאה נחו
 אלסמא. פאעלן אללה
 אצואתא וברדא. וסאר
 אלנאר עלי אלארץ. ואמטר
 אללה ברדא עלי בלד מצר:
 (כד) פכאן אלברד. ונאר
 מתלכדה פי וסטה. עצים גדא.

לִבּוֹ אֶל-דְּבַר יְהוָה וַיַּעֲזֹב
 אֶת-עַבְדָּיו וְאֶת-מְקַנְהוֹ
 בַּשָּׂדֶה: וּדְלָא שׁוּי. לַבַּיִת לַפְתַּגְמָא
 דַּיִי. שְׂבַק יְת עַבְדוֹהִי וְיֵת בְּעִירִיה
 בְּחַקְלָא: פ בַּב וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֶל-מֹשֶׁה נִטֵּה אֶת-יָדְךָ
 עַל-הַשָּׁמַיִם וַיְהִי בָרָד
 בְּכָל-אֲרֶץ מִצְרַיִם עַל-
 הָאָדָם וְעַל-הַבְּהֵמָה וְעַל
 כָּל-עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּאֲרֶץ

מִצְרַיִם: וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה. אָרִים יְת יָדְךָ עַל צֵית שְׁמַיָא. וַיְהִי בָרָדָא
 בְּכָל אֲרֶעָא דְּמִצְרַיִם. עַל אַנְשָׂא וְעַל בְּעִירָא. וְעַל כָּל עֶסְבָא דְּחַקְלָא
 בְּאֲרֶעָא דְּמִצְרַיִם: פַּג וַיִּט מֹשֶׁה אֶת-מִטְהוֹ עַל-
 הַשָּׁמַיִם וַיְהוֹה נָתַן קִלְת' וּבָרָד וַתְּהַלֵּךְ-אֵשׁ
 אֲרִצָּה וַיִּמְטַר יְהוָה בָּרָד עַל-אֲרֶץ מִצְרַיִם:
 וְאָרִים מֹשֶׁה יְת חוּטְרִיה עַל צֵית שְׁמַיָא. וַיִּי. יְהַב קָלִין וּבָרָד. וּמֵהֲלָכָא
 אִישְׁתָּא עַל אֲרֶעָא. וַאֲמַטַר יי בָּרָדָא עַל אֲרֶעָא דְּמִצְרַיִם: פַּד וַיְהִי
 בָּרָד וְאֵשׁ מֵתִלְקַחַת בְּתוֹךְ הַבָּרָד כַּבֵּד מְאֹד

— רס"י —

כז על השמים. לצד השמים, ומדרש
 אגדה הגביהו הקדוש ברוך הוא למשה
 למעלה מן השמים: כז מתלקחת בתוך
 הברד. נס בתוך נס, האש והברד
 מעורבין, והברד מים הוא, ולעשות רצון
 קונם עשו שלום ביניהם:

תפסיר רס"ג

אֲשֶׁר לֹא־הִיָּה כִּמְהוּ
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאִז
הִיָּתָה לְגוֹי: וְהָיָה בְרָדָא. וְאִישָׁתָא.
מִשְׁתַּלְּהָבָא בְּגוֹ בְרָדָא. תְּקִיף לַחְדָּא.
דְּלֹא הָוָה דְּכֹתִיָּה בְּכָל אֶרְעָא דְּמִצְרַיִם.
מַעֲדָן דְּהָתָה לְעַם: כִּהּ וַיֵּךְ הַבָּרָד
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם אֵת
כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה מֵאֲדָם
וְעַד־בְּהֵמָה וְאֵת כָּל־עֵשֶׂב
הַשָּׂדֶה הַכֹּהֵה הַבָּרָד וְאֵת

מא לם יכון מת'לה פי גמיע
בלד מצר. מד' צארת לאמה:
(כה) פ'צרב אלברד פי גמיע
בלד מצר. גמיע מא פי
אלצחריי. מן אנסאן אלי
בהימה וצ'רב גמיע עשבהא.
ופסר גמיע שגרהא: (כו) עדא
פי בלד אלסדיר. אלד' ת'ם בני
אסראיל. לם יכון ברד:
(כז) פבעת' פרעון. ודעא במוסי
והרון. וקאל להמא קד
אכ'טאת הרה אלמרה. אללה
אלעדל. ואנא וקומי
אלצ'אלמין: (כח) אשפעא אלי

כָּל־עֵץ הַשָּׂדֶה שֹׁבֵר: ומחא ברדא בְּכָל אֶרְעָא דְּמִצְרַיִם. ית
כָּל דְּבַחְקָא. מֵאֲנָשָׁא וְעַד בְּעִירָא. וַיֵּת כָּל עֶסְבָּא דְּחַקְלָא מְחָא
בְרָדָא. וַיֵּת כָּל אֵילָנֵי חַקְלָא תִּבְר: כִּי רַק בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן
אֲשֶׁר־שָׂם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה בָרָד: לַחֹד בְּאֶרְעָא
דְּגֹשֶׁן. דְּתַמָּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לָא הָוָה בְרָדָא: כִּי וַיִּשְׁלַח פְּרֹעֶה
וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם חֲטָאתִי
הַפֶּעַם יְהוָה הַצִּדִּיק וְאֲנִי וְעַמִּי הַרְשָׁעִים: וּשְׁלַח
פְּרֹעֶה. וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן. וַיֹּאמֶר לְהוֹן חֲבִית זְמָנָא הָדָא. יי זכָּאָה.
וְאֲנִי וְעַמִּי חֲבִיבִין: כִּהּ הָעֵתִירוּ אֶל־יְהוָה וְרַב מְהִיָּת

— רס"י —
כח ורב. די לו במה שהוריד בבר:

זולק הדקדוק: כה אֲשֶׁר לא היה כמהו. תיבת אשר בתלשא ימין בכל ספרי תימן וכ"כ א"ת:
כה ואת כל עץ השדה שבר. תיבת ואת בתביר ובצירי בכל ספרי תימן:

תפסיר דס"ג

אללה. וחשבנא מן אן תכון
אצואת אללה וברד עלינא.
חתא אטלקבם. ולא תעאודו אן
תקפו: כט) ת'ם קאל מוסי.
אדיא כ'רגת מן אלקריה.
אבסט ידיי אלי אללה. פתנתהי
אלאצואת. ואלברד לם יכון
איציא. לפי תעלם. אן אלארץ'
ללה: ל) ואמא אנת וקואודך.
פאעלמו. קבל אן תכאפו מן
בין ידי אללה: לא) אן אלכתאן
ואלשעיר קד עטבא. לאן

קֹלֹת אֱלֹהִים וּבְרָד
וַאֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וְלֹא
תִסְפּוּן לַעֲמֹד: צלו קדם יי. וסגי
קדמוהי רוח. דלא יהון עלנא. קלין
דלוט באלין מן קדם יי וברד. ואשלח
יתכון. ולא תיספון לאתעכבא:
בט ויאמר אליו משה
בצאתי את העיר אפרש
את כפי אל-יהוה הקלות

יחדלון והברד לא יהיה עוד למען תדע
כי ליהוה הארץ: ואמר ליה משה. כמפקי ית קרתא.
אפרוס ית ידי בצלו קדם יי. קליא יתמנעון. וברדא לא יהי עוד.
בדיל דתדע. ארי די ארעא: ל ואתה ועבדיך ידעתי
כי טרם תיראון מפני יהוה אלהים: ואת ועבדך.
ידענא. ארי עד בען לא אתפנעתון. מן קדם יי אלהים:
לא והפשתה והשערה נפתה כי השערה אביב

— רש"י —

(מלכיס 3 כג כט) פרעה נכה, (ישעיח טו ז) נכאים,
וכן (פסוק 3) לא נכו. ולא יתכן לפרשו לשון
הכאה, שאין נו"ן במקום ה"א לפרש נפתה
כמו הפתה, נכו כמו הכו, אלא הנו"ן שרש
פתחה והרי הוא מגזרת (איוז לג כ) ושפו
עצמותיו: כי השערה אביב. כבר בפרה
ועומדת בקשיה ונשתברו ונפלו. וכן הפשתה
גדלה כבר והקשה לעמוד בגבעוליה:
השערה אביב. עמדה באביה, לשון

כט בצאתי את העיר, מן העיר, אבל בתוך
העיר לא התפלל, לפי שהיתה מלאה
גלולים: ל טרם תיראון. עדין לא תיראון.
וכן כל טרם שבמקרא עדין לא הוא, ואינו
לשון קודם, כמו (נראשית יט ז) טרם ישפבו,
עד לא שכיבו (שס 3 ב) טרם יצמת, עד לא
צמת, אף זה כן הוא ידעתי כי עדין אינכם
יראים ומשתהיה הרוחה תעמדו בקולכם:
לא והפשתה והשערה נפתה. נשברה לשון

תפסיר רס"ג

והפֿשתָּה גְבֻעֵל: וּכְתַנָּא וּסְעָרִי
 לְקוֹ. אֲרִי סְעָרִיא אָבִיב. וּכְתַנָּא
 גְבֻעוּלִין: לֵב וְהַחֲטָה וְהַכֶּסֶמֶת
 לֹא נָפוּ כִּי אֲפִילַת הִנָּה:
 וְחֲטִיא וְכוּנְתִיא לֹא לְקֹאָה. אֲרִי אֲפִלְתָּא
 אֲנִין: עפטיד לֵב וַיֵּצֵא מֹשֶׁה
 מֵעַם פְּרַעֲהָ אֶת־הָעִיר
 וַיִּפְרֹשׂ בַּפִּי אֶל־יְהוָה
 וַיַּחְדְּלוּ הַקְּלוֹת וַהֲבַרְד

אלשעיר כאן פריכא. ואלפתאן
 משלפא: לב) ואלחנטה
 ואלפרסנה לם יעטבא.
 לאנהמא אפלתאן: לג) ולמא
 כ'רג מוסי' מן ענד פרעון ומן
 קריתנה. בסט ידיה אלי' אללה.
 פאנתהת אלאצואת ואלברד.
 ולם ונחל מטר עלי' אלארץ:
 לד) פלמא ראא פרעון. אן קד
 אנתהא אלמטר ואלברד.
 ואלאצואת עאוד אלכ'טא.
 פתקל קלבה הו וקואדה:

וּמִטָּר לֹא־נִתְּנָה אֶרְצָה: וּנִפֵּק מֹשֶׁה. מְלוֹת פְּרַעֲהָ יַת קִרְתָּא.
 וּפְרַס יְדוּהִי בַצֵּלוֹ קָדָם יי. וְאֶת־מְנַעוּ קְלִיא וּבִרְדָּא. וּמִטְרָא דְהוּהוּ נַחִית
 לֹא מְטָא אֶרְעָא: לֵד וַיֵּרָא פְּרַעֲהָ כִּי־חָדַל הַמִּטָּר
 וַהֲבַרְד וְהַקְּלוֹת וַיִּסַּף לַחֲטָא וַיַּכְבֵּד לִבּוֹ הוּא
 וַעֲבָדִיו: וַחֲזָא פְּרַעֲהָ. אֲרִי אֶת־מְנַע מִטְרָא וּבִרְדָּא. וְקְלִיא וְאוּסִיף
 לְמַחֲטִי. וַיִּקְרִיהָ לְלִבְיָהּ הוּא וַעֲבָדוּהִי: לֵד וַיַּחֲזֹק לֵב פְּרַעֲהָ

— רס"י —

ואף אותן שהיו באויר לא הגיעו לארץ.
 ודומה לו (דניאל ט יב) ותתף עלינו האלה
 והשבועה דעזרא ותגיע עלינו ומנחם בן
 סרוק חברו בחלק (יחזקאל כג כג) כהתנוף כסף
 לשון יציקת מתכת, ורואה אני את דבריו
 כתרוממו ויצק (שמות לח כ) ואתיו, (שס כז)
 לצקת לאתבא אף זה לא נתף לארץ לא
 היוצק

חסלת פרשת וארא

(שיר כסירס ו יא) באבי הנחל: לז כי אפילת
 הנה. מאחרות, ועדין היו רבות ויכולות
 לעמוד בפני קשה. ואף על פי שנאמר
 (פסוק כה) ואת כל עשב השדה הבה הברד
 יש לפרש פשוטו של־מקרא בעשבים
 העומדים בקלחם הראויים ללקות בברד.
 ובמדרש רבי תנחומא יש מרבותינו שנהלקו
 על זאת ודרשו כי אפילות פלאי פלאות
 נעשו להם, שלא לקו: לז לא נתף. לא הגיע.

תפסיר דס"ג

לה) ואשתד קלב פרעון ולם
יטלקהום. כמא קאל אללה
למוסי:

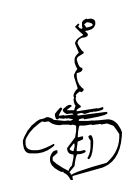
וְלֹא שְׁלַח אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

כַּאֲשֶׁר דָּבַר יְהוָה בְּיַד-

מֹשֶׁה: וְאֶתְקַף לְבָא דְפִרְעָה. וְלֹא

שְׁלַח יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמָא דְמַלְלִיל יי בִּידָא דְמֹשֶׁה: פ פ פ

קזא פיסוקים סימן יעאל

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנְבִיאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנְבִיאֵי, הָאֵמֶת וְהַצְּדִק: (אמ)

הפטרה דוארא

ביחזקאל סימן כ"ח

וְלֹא-יְהִי עוֹד לְבַיִת יִשְׂרָאֵל סֶלֶוֹן מִמְּאִיר וְקוֹץ
מִכָּאָב מִכָּל סְבִיבֹתָם הַשָּׂאטִים אוֹתָם וַיִּדְעוּ בִּי

אֲנִי אֲדַנֶּי יְהוָה: וְלֹא יְהִי עוֹד, לְבַיִת יִשְׂרָאֵל. מֶלֶךְ מִבְּאִישׁ, וְשִׁלְטוֹן
מְעִיק. מִכָּל, סַחְרֵי-הוֹן. דְּבִזְזִין, יְתִהוֹן. וַיִּדְעוּ: אֲרִי אֲנָא, יי אֱלֹהִים:

כ פה-אמר אֲדַנֶּי יְהוָה בְּקִבְצִי | אֶת-בַּיִת יִשְׂרָאֵל

מִן-הָעַמִּים אֲשֶׁר נִפְצוּ בָם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם

וַיֵּשְׁבוּ עַל-אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי לִיעֶקֶב: כְּדָנָן אָמַר,

יי אֱלֹהִים. כְּד אֲכַנִּישׁ, יָת בֵּית יִשְׂרָאֵל. מִבְּיַנִּי עַמְּמִיא, דְּאֶתְבְּדְרוּ בְּהוֹן.

וְאֶתְקַדַּשׁ בְּהוֹן, לְעֵינֵי עַמְּמִיא. וַיִּתְּבוּן, עַל אֶרְעוֹהוֹן. דִּיהֵבִית, לְעַבְדֵי

לִיעֶקֶב: ג וַיֵּשְׁבוּ עָלֶיהָ לְבַטָּח וּבְנֹו בָתִּים וְנִטְעוּ כְרָמִים

וַיֵּשְׁבוּ לַבֵּטַח בְּעֲשׂוֹתַי שְׁפֹטִים בְּכָל הַשָּׂאֲטִים אַתֶּם
מִסְבִּיבוֹתֵם וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם: וַיִּתְּבוּן עֲלֵהּ,
לְרַחֲצוֹן. וַיִּבְנוּן בְּתִינָן, וַיִּצְבּוּן פְּרָמִינָן. וַיִּתְּבוּן, לְרַחֲצוֹן. כַּד אַעֲבִיד, פְּרַעְנוֹת
דִּינִינָן. מִכָּל דְּבִזְזִין יִתְהוֹן, מִסְחַרְנֵיהוֹן. וַיִּדְעוּן, אֲרִי אֲנָא, יְיָ אֱלֹהֵהוֹן:
בַּשָּׁנָה הָעֲשָׂרִית בְּעֲשָׂרֵי בְּשָׁנִים עָשָׂר לַחֲדָשׁ הָיָה
דְּבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: בְּשֵׁתָא, עֲסִירִיתָא. בְּעֲסִירָאָה. בְּתַרֵּי עֶסֶר,
לִירְחָא. הָוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קָדָם יְיָ, עָמִי לְמִימְרָא: הֲ בֶן-אָדָם שָׁיִם
פְּנִיךָ עַל-פְּרַעְיָה מֶלֶךְ מְצָרִים וְהִנְבֵּא עָלָיו וְעַל-מְצָרִים
כְּלָהּ: כִּד אָדָם. קַבִּיל נְבוּאָה. עַל פְּרַעְיָה, מֶלֶכָא דְּמְצָרִים. וְאַתְנַבִּי
עֲלוּהִי. וְעַל מְצָרָא, כְּלָהּ: הֲ דִבֵּר וְאַמְרַתְּ כַּה-אֲמַר | אֲדַנִּי
יְהוָה הִנְנִי עָלֶיךָ פְּרַעְיָה מֶלֶךְ-מְצָרִים הַתְּנִים הַגְּדוֹל
הָרַבִּץ בְּתוֹךְ יְאֲרֵי אֲשֶׁר אָמַר לִי יְאֲרֵי וְאֲנִי עֲשִׂיתִנִּי:
אַתְנַבִּי וְתִימְרָא. כַּדִּנָּן אָמַר, יְיָ אֱלֹהִים. הָאֲנָא שְׁלַח רְגוּזֵי עֲלֶיךָ, פְּרַעְיָה מֶלֶכָא
דְּמְצָרִים. דָּאֵת דְּמִי לְתַנְיָנָא רַבָּא, דְּשָׂרֵי בְּגוֹ נְהֲרוּתָא. דְּאֲמַר. דִּילִי
מַלְכוּתָא, וְאֲנָא כַּבְשִׁית: הֲ וְנִתְתִּי (כ' חַחִיִּים) חַחִים בְּלַחֲתִיךָ
וְהִדְבַקְתִּי דְּגַת-יְאֲרֵיךָ בְּקִשְׁקֻשְׁתֵּיךָ וְהִעֲלִיתִיךָ מִתּוֹךְ
יְאֲרֵיךָ וְאַתְּ כָּל-דְּגַת יְאֲרֵיךָ בְּקִשְׁקֻשְׁתֵּיךָ תִּדְבַק: וְאַתִּין
שִׂירִין, בְּלִיסְתָךְ. וְאַקְטִיל שְׁלִטוֹנֵי תְּקַפְךָ, עִם גְּבַרְךָ. וְאַבְטַלְנָךְ,
מִמַּלְכוּתְךָ. וְיִת, כָּל שְׁלִטוֹנֵי תְּקַפְךָ. עִם גְּבַרְךָ, יִתְקַטְלוּ: הֲ וְנִטְשֵׁתִיךָ
הַמְדַבְּרָה אוֹתְךָ וְאַתְּ כָּל-דְּגַת יְאֲרֵיךָ עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה
תִּפּוֹל לֹא תִּאֲסַף וְלֹא תִקְבֵּץ לַחֲיַת הָאָרֶץ וְלַעוֹף
הַשָּׁמַיִם נִתְתִיךָ לְאַכְלָהּ: וְאַרְטֻשְׁנָךְ לְמַדְבָּרָא. יִתְךָ, וְיִת כָּל
שְׁלִטוֹנֵי תְּקַפְךָ. עַל אֲפִי בְּרָא, תִּתְרַמִּי נְבִילְתְךָ. לֹא תִתְכַנְיֵשׁ, וְלֹא
תִתְקַבֵּר. לַחֲיַת אֲרַעָא. וְלַעוֹפָא דְּשָׁמַיָא, מִסְרַתְךָ לְאַשְׁתִּינְצָאָה:

ט וידעו כל-יִשְׁבֵי מְצָרִים כִּי אֲנִי יְהוָה יֵעַן הָיוּתֶם
 מְשַׁעֲנֵת קִנְיָה לְבַיִת יִשְׂרָאֵל: וַיִּדְעוּ, כָּל יְתֵבֵי מְצָרִים. אָרִי, אָנָּא
 יי. חֲלָף דְּהוּן, סְמַךְ קִנְיָה רַעִיעָא, לְבַיִת יִשְׂרָאֵל: ז' בְּתַפְשָׁם בְּךָ
 (כ' בכפד) בְּכַף תִּרְוִין וּבִקְעֵת לָהֶם כָּל-כְּתָף וּבִהֲשַׁעֲנֶם
 עָלֶיךָ תִּשְׁבֵר וְהַעֲמִדְתָּ לָהֶם כָּל-מִתְנִים: בְּאַתְכְּנִיּוּתְהוּן בְּךָ
 בְּיַד מַלְךְ תַּקִּיף, תַּתְמָסֵר. וַיִּיבֵד, בֵּית רַחֲצֵנְהוּן. וּבְאַסְתְּמְכוּתְהוּן עֲלֶךָ,
 תַּתְבַּר, וְלֹא תְהִי לְהוּן, לְבַיִת סְמַכּוּ: י"א לְכֹן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה
 הִנְנִי מֵבִיא עָלֶיךָ חֶרֶב וְהִכְרַתִּי מִמֶּנּוּ אָדָם וּבְהִמָּה: בְּכִין.
 כְּדָנֹן אָמַר, יי אֱלֹהִים. הָאָנָּא מִיִּתִּי עֲלֶךָ, דְּקִטְלִין בְּחַרְבָּא, וְאַשִּׁיִּצִי מִנִּיד,
 אֲנָשָׂא וּבַעֲרָא: י"ב וְהִיתָה אֶרֶץ-מְצָרִים לְשִׁמְמָה וְחַרְבָּה
 וַיִּדְעוּ כִּי-אֲנִי יְהוָה יֵעַן אָמַר יָאֵר לִי וְאֲנִי עָשִׂיתִי: וְתִהִי
 אֶרֶעָ דְּמְצָרִים, לְאַשְׁתְּמָמוּ וְחַרְבָּה. וַיִּדְעוּ, אָרִי אָנָּא יי. חֲלָף דְּאָמַר,
 דִּילִי מַלְכוּתָא, וְאָנָּא כְּבִשִׁית: י"ג לְכֹן הִנְנִי אֵלֶיךָ וְאֵל-יֵאֲרִיךָ
 וְנִתְתִּי אֶת-אֶרֶץ מְצָרִים לְחַרְבוֹת חֶרֶב שְׁמָמָה מִמְּגַדֵּל
 סוּנָה וְעַד-גְּבוּל כּוּשׁ: בְּכִין. הָאָנָּא שְׁלַח רְגָזִי עֲלֶךָ, וְעַל מַלְכוּתְךָ.
 וְאַתִּין, יֵת אֶרֶעָ דְּמְצָרִים. לְחֹרֵב צָדוּ, וְאַשְׁתְּמָמוּ. מִמְּגַדֵּל סוּנָה, וְעַד
 תַּחוּם כּוּשׁ: י"ד לֹא תַעֲבֹר-בָּהּ רֶגֶל אָדָם וְרֶגֶל בְּהִמָּה לֹא
 תַעֲבֹר-בָּהּ וְלֹא תִשָּׁב אַרְבָּעִים שָׁנָה: לֹא תַעֲבֹר בָּהּ, רֶגֶל
 אֲנָשָׂא. וְרֶגֶל בְּעִירָא, לֹא תַעֲבֹר בָּהּ, וְלֹא תַתִּיתְבּ, אַרְבַּעִין שָׁנִין:
 טו וְנִתְתִּי אֶת-אֶרֶץ מְצָרִים שְׁמָמָה בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת נְשִׁמוֹת
 וְעָרֶיהָ בְּתוֹךְ עָרִים מַחְרָבוֹת תִּהְיִין שְׁמָמָה אַרְבָּעִים שָׁנָה
 וְהִפְצֵתִי אֶת-מְצָרִים בְּגוֹזִים וְזָרִיתִים בְּאֲרָצוֹת:
 וְאַתִּין יֵת אֶרֶעָ דְּמְצָרִים, לְצָדוּ. בְּגוּ, מְדִינָן צָדִין. וְקִרוּהָּ בְּגוּ קְרוּיִן

ז' חֲלָף דְּאָמַר: י"א הִנְנִי, תְּבִיר: וְהִכְרַתִּי מִמֶּנּוּ. הַמ"ם בַּסְּגוּל, בַּסְּת"י וּמְסִיר עֲלֵיהָ לְחֹדֵד:

דְּהוּאָה חֲרָבָה, יְהוּן לְצִדּוֹ. אַרְבַּעִין, שְׁנַיִן. וְאַגְלִי יַת מִצְרָאִי, לְבִינֵי
 עַמְמֵיָא. וְאַבְדְּרִנוֹן, בְּמִדְיַנְתָּא: ^ט כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה מֶלֶךְ
 אַרְבַּעִים שָׁנָה אֶקְבֵּץ אֶת־מִצְרַיִם מִן־הָעַמִּים אֲשֶׁר־נִפְצוּ
 שָׁמָּה: אֲרִי. כְּדָנָן אָמַר, יְיָ אֱלֹהִים. מִסּוּף. אַרְבַּעִין שְׁנַיִן, אֲכַנִּישׁ יַת
 מִצְרָאִי. מִבִּינֵי עַמְמֵיָא, דְּאֵתְבַדְּרוּ לְתַמּוֹן: ^י וְשַׁבְתִּי אֶת־שָׁבוֹת
 מִצְרַיִם וְהִשְׁבַּתִּי אֶתְּם אֶרֶץ פְּתָרוֹס עַל־אֶרֶץ מְכוֹרְתָם
 וְהָיוּ שֵׁם מַמְלַכָּה שְׁפֵלָה: וְאַתִּיב, יַת גְּלוֹת מִצְרָאִי. וְאַתִּיב יַתְהוּן,
 לְאֶרֶץ פְּתָרוֹס. עַל אֶרֶץ, תּוֹתְבוֹתְהוּן. וְיְהוּן תַּמּוֹן, מַלְכוּת חֲלָשָׂא:
^{יא} מִן־הַמַּמְלָכוֹת תִּהְיֶה שְׁפֵלָה וְלֹא־תִתְנַשֵּׂא עוֹד
 עַל־הַגּוֹיִם וְהִמְעַטְתִּים לְבִלְתִּי רְדוֹת בְּגוֹיִם: מִן מַלְכוּתָא,
 תִּהְיִי חֲלָשָׂא. וְלֹא תִתְרַב עוֹד, עַל עַמְמֵיָא. וְאַזְעֲרִנוֹן. כְּדִיל דְּלֹא יִפְלַחוּן,
 בְּעַמְמֵיָא: ^{יב} וְלֹא יִהְיֶה עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְמַבְטַח מִזְכִּיר
 עוֹן בְּפִנּוֹתָם אַחֲרֵיהֶם וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה: וְלֹא יְהוּן
 עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְאַתְרַחְצָא עֲלֵיהוּן, לְאַדְכָּרָא חוֹבִין. בְּאַתְפְּנוּתְהוּן,
 בְּתַרְיְהוּן. וַיִּדְעוּן. אֲרִי אָנָּא, יְיָ אֱלֹהִים: ^{יג} וַיְהִי בְּעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע
 שָׁנָה בְּרֵאשׁוֹן בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:
 וְהָוָה. בְּעֶסְרִין וְשֶׁבַע, שְׁנַיִן. בְּקִדְמָאָה, בְּחַד לִירְחָא. הָוָה פְּתַגְס נְבוּאָה מִן
 קְדָם יְיָ, עַמִּי לְמִימַר: ^{יד} בֵּין־אָדָם נְבוּכַדְרֶאֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
 הָעֶבֶד אֶת־חִילוֹ עֲבָדָה גְּדֹלָה אֶל־עַר כָּל־רֹאשׁ מְקָרַח
 וְכָל־כְּתָף מְרוּטָה וְשָׁכַר לֹא־הָיָה לוֹ וְלִחִילוֹ מִצַּר
 עַל־הָעֲבָדָה אֲשֶׁר־עָבַד עָלֶיהָ: בַּר אָדָם. נְבוּכַדְרֶאֶצַּר מַלְכָּא
 דְּבָבֶל. אֶפְלַח יַת מִשְׁרִיתִיה. פְּלַחַן רַב, עַל צוּר. כָּל סַעַר רִישׁ, נְתַר. וְכָל
 כְּתָף, אֶתְמַרִּיט. וְאַגַּר. לֹא הָוָה לִיה וּלְמִשְׁרִיתִיה, מִצוּר. עַל פְּלַחְנָא,
 דְּאַפְלַח עֲלֶיהָ: ^{טו} לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי נֹתֵן

לְנֹבְכַדְרָאֲצֵר מִלֶּדְ-בָּבֶל אֶת-אֲרֶץ מִצְרַיִם וְנִשָּׂא הַמִּנָּה
 וְשַׁלַּל שְׁלָלָהּ וּבְזָז בָּזָה וְהִיתָה שָׂכָר לְחִילוֹ: בְּכִין. כַּדָּנָן
 אָמַר, יי אֱלֹהִים. הָאֲנִי יְהוֹיב. לְנֹבְכַדְרָאֲצֵר מִלְּפָא דְבָבֶל, ית ארעא
 דְּמִצְרַיִם. וְיִשְׁבִי אֶתְרִגּוֹשְׁתָּהּ. וְיַעֲדִי עֲדָאָהּ, וְיַבּוּז בְּזָהּ, וְתַחֲי אָגַר,
 לְמִשְׁרִיתֶיהָ: בַּג פִּעֲלָתוֹ אֲשֶׁר-עֲבַד בָּהּ נִתְתִּי לוֹ אֶת-אֲרֶץ
 מִצְרַיִם אֲשֶׁר עָשׂוּ לִי נָאִם אֲדֹנָי יְהוֹה: אַגְרִיָּה, דְּאֶפְלַח בָּהּ.
 יְהִבִּית לִיָּהּ, ית ארעא דְּמִצְרַיִם. דְּחָבוּ קְדָמִי, לְאֶתְפָּרְעָא מִנְהוֹן, אָמַר, יי
 אֱלֹהִים: כַּד בֵּינָם הָהוּא אֲעֲמִיחַ קֶרֶן לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְלֶדְ
 אֲתֵן פֶּתַח-חֹן-פֶּה בְּתוֹכָם וְיִדְעוּ כִּי-אֲנִי יְהוֹה: בְּעֲדָנָא הָהוּא.
 אֲקִים פֶּרְקוֹן, לְבֵית יִשְׂרָאֵל. וְלֶדְ. אֲתֵינן מִפְּתַח פֶּמָא בְּנֹבְאָהּ, בֵּינִיהוֹן,
 וְיִדְעוּן, אֲרִי אָנֹא יי:

(גְּאֲלֵנוּ יְהוֹה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פֶּרְקָנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ. קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

על דא יתפרד וישתבח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חֵיא וְקִימָא. מְבָרַךְ הוּא לְעָלַם,
 וְלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא:

תפסיר רס"ג

גגה ^{לכנחת שבת ושני וחמישי} כי אני הכבדתי (בא)

י א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
 בא אֶל-פְּרַעְיָה כִּי-אֲנִי
 הַכְּבֹדְתִי אֶת-לְבָבוֹ וְאֶת-לֵב
 עֲבָדָיו לְמַעַן שְׂתִי אֶתְתִּי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ:

— כס"י —

י 16 וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בא אֶל פְּרַעְיָה. וְהִתְרַדּוּ בוֹ: שְׂתִי. שִׁימִי, שְׂאֲשִׁית אֲנִי: